

Frågor.

6. Hvar finnes ett porträtt af friherre Rutger Maclean?

A. E.

7. Öfverregeringsrådet Stirn i Schleswig har om sin fädernesläkt uppgifvit följande: Troligen under senare hälften af 1600-talet utflyttade från Sverige till mellersta Tyskland en man vid namn Oxenstierna. Han blef naturaliserad tysk och hans alltjämt i Tyskland bosatta afkomlingar hafva efter hvarandra burit namnen Oxenstierna, Oxenstiern, Oxenstirn och slutligen Stirn samt begagna ännu i dag, ehuru i Tyskland borgerliga, de svenska ätterna Oxenstiernas hjärtvapen.

Kan någon upplysa, om familjetraditionen grundar sig på verklig tilldragelse och i sådant fall, hvem Stirnarnes stamfader kan hafva varit?

W. S.

Nya ledamöter i Svenska Autografsällskapet april—september 1904.

Afzelius, A. E., Kammararkivarie.
Almgren H., Amanuens.
Almgren, O., Docent.
Ambrosiani, S., Fil. lic.
Aspelin, J. A., f. d. Läroverksadjunkt.
Helsingborg.
Barfoth, A., e. o. Hofrättsnotarie. Lund.
Belfrage, I. F. R., Löjtnant. Karlsborg.
Berg von Linde, J. A. A., Godsägare.
Dufeke, Axelwold.
Bergmanson, K., Kapten.
Björkman, G., Fil. doktor.
Cronsjoe, L., Rådman. Malmö.
Dahlberg, K., e. o. Hofrättsnotarie. Malmö.
Drakenberg, S., Kapten.
Elfman, A., Hamnkamrer. Helsingborg.
Ewerlöf, J. G., Notarie.
Fabricius, K. F. K., Cand. mag. Köpenhamn.
Grönberg, F., Bankdirektör. Eskilstuna.
Gullberg, O. H., Förste aktuarie.
Göteborgs realläroverks bibliotek.
Hahr, A., Docent. Uppsala.
Hallberg, F. W., Rådman. Malmö.
Hedin, G., Amanuens.
von Horn, A. G., Kapten. Karlskrona.
Höjer, F., Fil. lic.
Leinberg, K. G., Professor. Helsingfors.
Lindh, F. G., Amanuens.
Nordenstierna, O. R., Kammarkrifvare.
Helsingborg.

Nordin, I., Apotekare. Malmö.
Planting-Gyllenbåga, C. G. A., f. d. Kapten.
Remmingstorp. Axvall.
Planting-Gyllenbåga, C. G. O., Löjtnant.
Helsingborg.
Planting-Gyllenbåga, E. J. C., adj. ledamot
i Svea Hofrätt.
Planting-Gyllenbåga, E. W. C., f. d.
Häradshöfding.
von Rosen, C. E., Grefve, Kapten.
Helsingborg.
Rudenschöld, A. S. M., född *Planting-Gyllenbåga*, Grefvinna.
Salwén, A. G. E., Officersaspirant.
Grängesberg.
Schürer von Waldheim, M., Regementsintendant. Umeå.
Skjöldebrand, H. O., Löjtnant.
Stora landslogens bibliotek.
von Sydow, K. A., Kyrkoherde, Varnhem.
Södergren, J., Disponent. Norrköping.
Tigerstedt, E. S., Öfvertelöjtnant. Kotka.
Tullberg, T., Professor. Uppsala.
Upmark, G., Fil. lic.
Winqvist, G. E., Borgmästare. Hedemora.
Wistrand, H. E. C., Öfverinspektör.
Göteborg.
Åhsberg, S., Kontorschef. Göteborg.
Åkerhielm, C. H., Friherre, medarbetare
i Stockholms Dagblad.

Bilaga till Personhistorisk Tidskr. VI. 3 och 4.

**H. K. H. Prinsessan Margarethas
af Stora Britannien och Irland**

32 anor.

Ernst I, hertig af Sachsen-Coburg, f. 1784, † 1844.	Frans, hertig af Sachsen-Saalfeld, f. 1750, † 1806.	Ernst Fredrik, hertig af Sachsen-Saalfeld, f. 1724, † 1800.	Sofia Antoinetta, prinsessa af Braunschweig, f. 1724, † 1802.
Albert, prins-gemål, prins af Coburg-Gotha, f. 1819, † 1861.	Augusta, grefvinna af Reuss-Ebersdorff, f. 1757, † 1831.	Henrik XXIV af Reuss-Ebersdorff, f. 1724, † 1779.	Caroline-Ernestine, grefvinna af Erbach-Schönberg, f. 1727, † 1796.
Louise, prinsessa af Sachsen-Gotha, f. 1800, † 1831.	August, hertig af Sachsen-Saalfeld, f. 1772, † 1822.	Ernst II, hertig af Sachsen-Saalfeld, f. 1745, † 1804.	Charlotta, prinsessa af Sachsen-Meiningen, f. 1751, † 1827.
Edvard, hertig af Kent, f. 1767, † 1820.	Louise, prinsessa af Mecklenburg-Schwerin, f. 1779, † 1801.	Fredrik Frans I, hertig af Mecklenburg-Schwerin, f. 1756, † 1837.	Louise, prinsessa af Sachsen-Gotha, f. 1756, † 1808.
Viktoria, drottning af Stora Britannien och Irland, f. 1819, † 1901.	Georg III, konung af Stora Britannien och Irland, f. 1738, † 1820.	Fredrik Ludvig, prins af Wales, f. 1707, † 1751.	Augusta, prinsessa af Sachsen-Gotha, f. 1719, † 1772.
Margaretha, Prinsessa af den	Charlotta, prinsessa af Mecklenburg-Strelitz, f. 1744, † 1818.	Karl I, hertig af Mecklenburg-Strelitz, f. 1708, † 1752.	Elisabet-Albertine, prinsessa af Sachsen-Hildburghausen, f. 1713, † 1761.
	Frans, hertig af Sachsen-Saalfeld, f. 1750, † 1806.	Ernst Fredrik, hertig af Sachsen-Saalfeld, f. 1724, † 1800.	Sofia Antoinetta, prinsessa af Braunschweig, f. 1724, † 1802.
	Augusta, grefvinna af Reuss-Ebersdorff, f. 1757, † 1822.	Henrik XXIV af Reuss-Ebersdorff, f. 1724, † 1779.	Caroline-Ernestine, grefvinna af Erbach-Schönberg, f. 1727, † 1796.

Arthur, hertig af Connaught.
f. 1850.

Margaretha, Prinsessa af
f. den

Fredrik Wilhelm III, konung af Preussen, f. 1770, † 1840. Louise, prinsessa af Mecklenburg-Strelitz, f. 1776, † 1810.	Fredrika Lovisa, prinsessa af Hessen-Darmstadt, f. 1751, † 1805. Carl II, storhertig af Mecklenburg-Strelitz, f. 1741, † 1816. Fredrika, prinsessa af Hessen-Darmstadt, f. 1752, † 1782.	Carl August, storhertig af Sachsen-Weimar, f. 1757, † 1828. Louise, prinsessa af Hessen-Darmstadt, f. 1757, † 1830. Paul I, kejsare af Ryssland, f. 1754, † 1801. Sofia Dorothea, prinsessa af Württemberg, f. 1759, † 1828.	Leopold I, hertig af Anhalt, f. 1740, † 1817. Louise, prinsessa af Brandenburg, f. 1750, † 1811. Fredrik V, landgreve af Hessen-Homburg, f. 1748, † 1820. Carolina, prinsessa af Hessen-Darmstadt, f. 1746, † 1821.	Fredrik Wilhelm II, konung af Preussen, f. 1744, † 1797. Fredrika Louise, prinsessa af Hessen-Darmstadt, f. 1751, † 1805. Carl II, storhertig af Mecklenburg-Strelitz, f. 1741, † 1816. Fredrika, prinsessa af Hessen-Darmstadt, f. 1754, † 1782.
Carl, prins af Preussen, f. 1801, † 1883.	Marie, prinsessa af Sachsen-Weimar, f. 1808, † 1877.	Maria Pavlowna, storfurstinna af Ryssland, f. 1786, † 1859.	Fredrik, arfprins af Anhalt, f. 1769, † 1814. Amalia, prinsessa af Hessen-Homburg, f. 1774, † 1846.	Ludvig, prins af Preussen, f. 1773, † 1796. Fredrika, prinsessa af Mecklenburg-Strelitz, f. 1778, † 1841.
Friedrich-Carl, prins af Preussen, f. 1828, † 1885.		Maria-Anna, prinsessa af Anhalt, f. 1837.		
Louise-Margarethe, prinsessa af Preussen, f. 1860.				

a Britannien och Irland,
a. 1882.

Stockholms öfverståthållare.

Af N. v. D.

Grefve Hans Henrik von Essen.

Westfalen synes hafva varit den gamla adelssläkten von Essens vagga. Öfver Liffland och Estland kom den sedan till Sverige. I 30-åriga krigets strider kämpade Alexander von Essen med utmärkelse under Sveriges fanor, vann generalmajors titel och svensk adlig värdighet. Två af hans sonsöner nådde äfven generalsgraden och upphöjdes till friherrar. En son till den yngre af dem var kammarherren friherre Fredrik von Essen, bekant som en af det yngre mösspartiets främsta och mest aktade ledare på Riddarhuset. I hans gifte med Anna Charlotta Kruuse föddes 1755 å familjegodset Kafvelås sonen Hans Henrik, som skulle blifva den stolta ättens tvifvelsutan ryktbaraste och mest lysande telning.

Tidigt bestämd för den militära banan, blef han redan vid 12 års ålder fanjunkare vid Mörnerska husarerna. Hans studier fortgingo emellertid först i hemmet och därefter vid såväl Uppsala som Göttingens universitet och afbrötos icke af hans utnämning 1773 till kornett vid Västgöta kavalleri. Han var då 17 år, 3 år senare blef han löjtnant. I denna sin egenskap gjorde han sig vid en mönstring på grund såväl af sitt ståtliga utseende som af sin ovanliga skicklighet i ridkonsten i hög grad bemärkt af konung Gustaf III, som, städse angelägen att vid sitt hof fästa genom utseende och älskvärda umgängesgåfvor framstående medlemmar af den svenska adeln, genast utnämnde den tjuguetårige ynglingen till hofstallmästare. Nu var hans lycka kan man säga gjord. Från denna tid förblef han under hela Gustaf III:s regering anställd vid hofvet, där han väl aldrig nådde en förklarad favorits maktiga och inflytelserika om ock afundade och alltid osäkra ställning, men där han tack vare sitt manliga, redbara väsen, sin älskvärdhet och sin oegennyttia tidigt vann och städse lyckades

bevara sin konungs synnerliga ynnest och förtroende samt sina kamraters aktning och tillgifvenhet.

Som bevis på den bevågenhet, han hos Gustaf III hastigt nog lyckades förvärfva, kan förtjäna omnämnas, att han fick vara monarken följaktig såväl vid mötet med kejsarinnan Katarina i Fredrikshamn 1783, därvid konungen förgäfves sökte utverka både åt Essen och åt den äfven medföljande favoriten G. M. Armfelt höga ryska ordensdekorationer, som ock på den bekanta italienska resan, vid hvilket tillfälle Gustaf III särskildt synes ha varit angelägen att omgifva sig med ett lysande följe.

Ett annat bevis härpå var väl den snabbhet, hvarmed han nu steg på den militära rangskalan. Vid 23 år ryttmästare vid Smålands kavalleri, blef han vid 28 major samt vid 32 öfverstelöjtnant vid Lätta dragonerna och tillika öfverste i armén. Kort därpå befordrades han vid hofvet till förste hofstallmästare.

Vid denna tid inträffade en romantisk episod i Essens lif. Han hade anmält sig som friare till en vacker och rik arftagerska, fröken Charlotte De Geer. Bland hans medtäflare befann sig emellertid den sedermera som kungamördare så ryktbare grefve Adolf Ribbing, som, lågande af harm öfver att se Essen framför sig föredragas, utmanade denne på envig. Duellen ägde rum, och Essen blef sårad. Han tillfrisknade emellertid snart och firade sin trolofning med den sköna.

Han kallades snart till allvarligare lekar. Kriget med Ryssland hade utbrutit, och Essen fick order att följa sin konung i striden. Han synes också under dess fortgång i allmänhet hafva uppehållit sig vid monarkens sida men fick kanske just härigenom föga tillfälle att skörda några lagrar. Då konungen efter Danmarks krigsförklaring begaf sig till Dalarna och därifrån till Göteborg, var Essen alltjämt i hans följe men erhöll nu ett själfständigt uppdrag. Jämte landshöfdingen grefve Ekeblad skulle han nämligen organisera en frikår till Göteborgs och dess omnejds försvar. Med största skyndsamhet fullgjorde han sitt värf och tillförde den hårdt ansatta staden denna välbehöfliga förstärkning, därmed bidragande i sin mån till det hotande anfallets afvärande. Följande år förordnades han till chef för Bohusläns dragoner.

Efter krigets slut återvände Essen till sin hofjänstgöring. Den 16 mars 1792 superade han med konungen i operahuset, då denne erhöll den anonyma biljett, hvori han underrättades om det förestående attentatet. Förgäfves besvor Essen monarken att icke deltaga i aftonens maskerad. Han måste i stället vid den-

samma vara sin konung följaktig, och det var vid hans sida Gustaf träffades af det dödande skottet. Essen blef nu den, som fick mottaga den sårade i sina armar och ägna honom den första vården. Det var äfven han, som sedermera, när faran för en olycklig utgång syntes öfverhängande, på eget bevåg till konungens dödsbädd kallade dennes forne, numera i onåd fallne lifmedikus Dahlberg, hvilken dock lika litet som de öfriga förut anlitade läkarne förmådde kvarhålla den flyende lifsgnistan.

Sedan efter Gustaf III:s död inom kort denne konungs vänner och förtrogna aflägsnats från såväl inflytande som äreställen, förblef dock Essen, härvidlag snart sagdt ensam bland gustavianerna, fortfarande i besittning af de styrandes bevågenhet. En orsak härtill var väl den aktning, som han alltid vetat bevara äfven hos den nu fallna regimens motståndare, en annan än mer verkande var säkerligen ungdomsvänskapen med den numera allsmäktige favoriten hos regenten, G. A. Reuterholm. Redan i juni 1792 utnämndes han sålunda till öfverste för Lätta dragonerna. Samma år insattes han äfven i en kommitté, som hade till uppgift att söka inskränka ackordsväsendet i armén. Utmärkelserna följde nu tätt på hvarandra. 1794 blef han serafimerriddare, följande år erhöll han öfverinseendet öfver stuterierna i riket samt upphöjdes till generalmajor och i slutet af året till öfverståthållare.

Denna sista befattning skall han, oerfaren som han var i alla förvaltningsärenden, icke utan stora betänkligheter hafva mottagit. Men man önskade nu på denna plats hafva en man, som åtnjöt allmänhetens aktning och förtroende, och Essen nära nog tvangs att åtaga sig densamma. Han fick emellertid härvidlag själf bestämma sina villkor, och det var på hans yrkande, som öfverståthållaren nu återfick hela den befogenhet, han ägt före 1791, då en ny instruktion medfört vissa inskränkningar i densamma, särskildt beträffande befälsrätten öfver den väpnade styrkan i hufvudstaden.

Bland de angelägenheter, som till en början företrädesvis synas hafva ådragit sig den nya öfverståthållarens uppmärksamhet, var den om tiggeriets hämmande i hufvudstaden och den därmed nära sammanhängande om en utvidgning af arbetshusen därstädes, vid hvilka frågors behandling han som alltid lade i dagen en sant human uppfattning. Ett annat ärende, som genom hans verksamma bedrifvande nu omsider nådde sitt lyckliga slut, var uppresandet af Gustaf II Adolfs sedan flera år tillbaka redan färdig-

Stockholms öfverståthållare.

Af N. v. D.

Grefve Hans Henrik von Essen.

Westfalen synes hafva varit den gamla adelssläkten von Essens vagga. Öfver Liffland och Estland kom den sedan till Sverige. I 30-åriga krigets strider kämpade Alexander von Essen med utmärkelse under Sveriges fanor, vann generalmajors titel och svensk adlig värdighet. Två af hans sonsöner nådde äfven generalsgraden och upphöjdes till friherrar. En son till den yngre af dem var kammarherren friherre Fredrik von Essen, bekant som en af det yngre mösspartiets främsta och mest aktade ledare på Riddarhuset. I hans gifte med Anna Charlotta Kruuse föddes 1755 å familjegodset Kafvelås sonen Hans Henrik, som skulle blifva den stolta ättens tvifvelsutan ryktbaraste och mest lysande telning.

Tidigt bestämd för den militära banan, blef han redan vid 12 års ålder fanjunkare vid Mörnerska husarerna. Hans studier fortgingo emellertid först i hemmet och därefter vid såväl Uppsala som Göttingens universitet och afbrötos icke af hans utnämning 1773 till kornett vid Västgöta kavalleri. Han var då 17 år, 3 år senare blef han löjtnant. I denna sin egenskap gjorde han sig vid en mönstring på grund såväl af sitt ståtliga utseende som af sin ovanliga skicklighet i ridkonsten i hög grad bemärkt af konung Gustaf III, som, städse angelägen att vid sitt hof fästa genom utseende och älskvärda umgängesgåfvor framstående medlemmar af den svenska adeln, genast utnämnde den tjuguetårige ynglingen till hofstallmästare. Nu var hans lycka kan man säga gjord. Från denna tid förblef han under hela Gustaf III:s regering anställd vid hofvet, där han väl aldrig nådde en förklarad favorits mäktiga och inflytelserika om ock afundade och alltid osäkra ställning, men där han tack vare sitt manliga, redbara väsen, sin älskvärdhet och sin oegennytta tidigt vann och städse lyckades

bevara sin konungs synnerliga ynnest och förtroende samt sina kamraters aktning och tillgifvenhet.

Som bevis på den bevågenhet, han hos Gustaf III hastigt nog lyckades förvärfva, kan förtjäna omnämnas, att han fick vara monarken följaktig såväl vid mötet med kejsarinnan Katarina i Fredrikshamn 1783, därvid konungen förgäfves sökte utverka både åt Essen och åt den äfven medföljande favoriten G. M. Armfelt höga ryska ordensdekorationer, som ock på den bekanta italienska resan, vid hvilket tillfälle Gustaf III särskildt synes ha varit angelägen att omgifva sig med ett lysande följe.

Ett annat bevis härpå var väl den snabbhet, hvarmed han nu steg på den militära rangskalan. Vid 23 år ryttmästare vid Smålands kavalleri, blef han vid 28 major samt vid 32 öfverstelöjtnant vid Lätta dragonerna och tillika öfverste i armén. Kort därpå befordrades han vid hofvet till förste hofstallmästare.

Vid denna tid inträffade en romantisk episod i Essens lif. Han hade anmält sig som friare till en vacker och rik arftagerska, fröken Charlotte De Geer. Bland hans medtäflare befann sig emellertid den sedermera som kungamördare så ryktbare grefve Adolf Ribbing, som, lågande af harm öfver att se Essen framför sig föredragas, utmanade denne på envig. Duellen ägde rum, och Essen blef sårad. Han tillfrisknade emellertid snart och firade sin trolofning med den sköna.

Han kallades snart till allvarligare lekar. Kriget med Ryssland hade utbrutit, och Essen fick order att följa sin konung i striden. Han synes också under dess fortgång i allmänhet hafva uppehållit sig vid monarkens sida men fick kanske just härigenom föga tillfälle att skörda några lagrar. Då konungen efter Danmarks krigsförklaring begaf sig till Dalarna och därifrån till Göteborg, var Essen alltjämt i hans följe men erhöll nu ett själfständigt uppdrag. Jämtne landshöfdingen grefve Ekeblad skulle han nämligen organisera en frikår till Göteborgs och dess omnejds försvar. Med största skyndsamhet fullgjorde han sitt värf och tillförde den hårdt ansatta staden denna välbehöfliga förstärkning, därmed bidragande i sin mån till det hotande anfallets afvärande. Följande år förordnades han till chef för Bohusläns dragoner.

Efter krigets slut återvände Essen till sin hofjänstgöring. Den 16 mars 1792 superade han med konungen i operahuset, då denne erhöll den anonyma biljett, hvori han underrättades om det förestående attentatet. Förgäfves besvor Essen monarken att icke deltaga i aftonens maskerad. Han måste i stället vid den-

samma vara sin konung följaktig, och det var vid hans sida Gustaf träffades af det dödande skottet. Essen blef nu den, som fick mottaga den sårade i sina armar och ägna honom den första vården. Det var äfven han, som sedermera, när faran för en olycklig utgång syntes öfverhängande, på eget bevåg till konungens dödsbädd kallade dennes forne, numera i onåd fallne lifmedikus Dahlberg, hvilken dock lika litet som de öfriga förut anlitade läkarne förmådde kvarhålla den flyende lifsgnistan.

Sedan efter Gustaf III:s död inom kort denne konungs vänner och förtrogna aflägsnats från såväl inflytande som äreställen, förblef dock Essen, härvidlag snart sagdt ensam bland gustavianerna, fortfarande i besittning af de styrandes bevågenhet. En orsak härtill var väl den aktning, som han alltid vetat bevara äfven hos den nu fallna regimens motståndare, en annan än mer verkande var säkerligen ungdomsvänskapen med den numera allsmäktige favoriten hos regenten, G. A. Reuterholm. Redan i juni 1792 utnämndes han sålunda till öfverste för Lätta dragonerna. Samma år insattes han äfven i en kommitté, som hade till uppgift att söka inskränka ackordsväsendet i armén. Utmärkelserna följde nu tätt på hvarandra. 1794 blef han serafimerriddare, följande år erhöll han öfverinseendet öfver stuterierna i riket samt upphöjdes till generalmajor och i slutet af året till öfverståthållare.

Denna sista befattning skall han, oerfaren som han var i alla förvaltningsärenden, icke utan stora betänkligheter hafva mottagit. Men man önskade nu på denna plats hafva en man, som åtnjöt allmänhetens aktning och förtroende, och Essen nära nog tvangs att åtaga sig densamma. Han fick emellertid härvidlag själf bestämma sina villkor, och det var på hans yrkande, som öfverståthållaren nu återfick hela den befogenhet, han ägt före 1791, då en ny instruktion medfört vissa inskränkningar i densamma, särskildt beträffande befälsrätten öfver den väpnade styrkan i hufvudstaden.

Bland de angelägenheter, som till en början företrädesvis synas hafva ådragit sig den nya öfverståthållarens uppmärksamhet, var den om tiggeriets hämmande i hufvudstaden och den därmed nära sammanhängande om en utvidgning af arbetshusen därstädes, vid hvilka frågors behandling han som alltid lade i dagen en sant human uppfattning. Ett annat ärende, som genom hans verk samma bedrifvande nu omsider nådde sitt lyckliga slut, var uppresandet af Gustaf II Adolfs sedan flera år tillbaka redan färdig-

gjutna bildstod. Äfven arbetet å Gustaf III:s minnesvård, som afstannat, pådrefs nu, så ock arbetena å Logårdsterassen samt å Haga efter nyuppgjorda planer. Ett nytt brandreglemente utfärdades äfven, liksom ock den första instruktionen gafs för Stockholms stadsläkare, vid denna tid bestående af »stadsphysicus och stadsschirurgus jämte en medhjälpare».

Vid bedömande af Essens verksamhet som öfverståthållare bör äfven tagas i betraktande, att han under en tid, då den politiska misstänksamheten liksom låg i luften, då spioneriet i hög grad florerade och af de makthafvande uppmuntrades, långt ifrån att härvidlag gå vederbörande till mötes, tvärtom synes varit angelägen att göra det rapporterade rörande den allmänna opinionen i hufvudstaden, som ansågs tillhöra hans ämbete, så oskyldigt som möjligt. Såväl här som i alla andra betydelsefulla ämbeten, som under hans långvariga bana åt honom uppdrogos, förblef han alltid den stolte, noble riddersmannen utan fruktan och utan tadel.

Att han i trots af denna så tydligt ådagalagda, hans hela väsen bestämmande manliga själfständighet likväl förstått att bibehålla den på en gång rädda och despotiska regeringens ynnest framgår däraf, att han i juni 1796 erhöll den höga värdigheten af en af rikets herrar, äfvensom däraf att han var en af dem, hvilka fingo åtfölja den unge konungen och hans förmyndare på den resa till Petersburg, som var afsedd att knyta ett fast och varaktigt band emellan nordens tvenne mäktigaste stater och som erhöll ett så snöpligt slut. En traktat blef likväl vid detta tillfälle emellan de båda makterna afsluten, den Essen å Sveriges vägnar fick underteckna.

Sedan Gustaf IV Adolf som fullmyndig konung själf tillträdte regeringen, synes det icke hafva dröjt länge, innan Essens stolthet och rättskänsla af någon anledning kommit i strid med motsvarande egenskaper hos den unge monarken. En konflikt uppstod sålunda dem emellan, som ledde till, att den förre begärde och i maj 1797 erhöll afsked från sin öfverståthållarebefattning. Det var första gången en innehafvare af detta höga ämbete själfmant nedlade detsamma, men denna i Stockholms historia hittills enastående tilldragelse kan icke vara annat än hedrande för Essen, hvilken här som alltid visade, att makt och äreställen för honom betydde föga i jämförelse med ett noggrant uppfyllande af hederns och pliktens bud.

Essen drog sig nu i onåd tillbaka till det enskilda lifvets lugn och tillbragte de närmaste åren på sin sätesgård Vik i Uppland. Han infann sig emellertid vid riksdagen i Norrköping 1800, där han som t. f. riksstallmästare intog en framstående plats vid kröningshögtidligheterna, men äfven vid riksdagsförhandlingarna, åtminstone vid ett tillfälle, synes hafva spelat en viss roll i egenkap af medlare emellan regeringen och oppositionen på riddarhuset.

Under riksdagens lopp hade emellertid hans administrativa förmåga ånyo tagits i anspråk, i det han i april 1800 kallats att intaga den högt ansedda och betydelsefulla posten som generalguvernör i Pommern, hvilket ämbete han jämväl först efter en viss tvekan mottog. Midsommartiden samma år tillträdde han emellertid densamma och ägnade sig nu med nit och intresse åt sin nya verksamhet. Särskildt synes han till en början hafva riktat sina sträfvanden på förbättrandet af Stralsunds fästningsverk, liksom i allmänhet af provinsens försvarsanstalter. Att hans omsorger härvidlag icke varit öfverflödiga, skulle snart framtiden utvisa. De viktigaste förvaltningsåtgärder, som eljest under hans styrelse i Pommern vidtogos, voro först och främst lifegenskapens upphäfvande samt därjämte införandet därstädes af svenska lagar och författningar. Det ingick i Gusaf IV Adolfs planer att helt och hållet söka införlifva Pommern med Sverige, att förvandla det till en svensk provins. Detta sistnämnda företag torde ingalunda varit populärt i landet, men missnöjet däröfver återföll uteslutande på dess upphofsman konungen. Genom sin omutliga rättrådighet, sitt ridderliga väsen och sitt hänsynsfulla uppträdande synes däremot Essen i ovanligt hög grad ha lyckats förvärfva den pommerska befolkningens sympatier och högaktning, på samma gång han alltjämt vetat bevara sin suveräns förtroende.

Gustaf IV Adolfs mindre välbetänkta ingripande i den europeiska storpolitiken skulle emellertid snart blottställa Pommern, denna Sveriges utpost på kontinenten, för krigets faror. Sedan konungen själf under nära ett år på ett föga ärofullt sätt utöfvat öfverbefälet öfver den i Pommern sammandragna svenska styrkan, öfverlämnade han detsamma i september 1806 till Essen, som året förut befordrats till generallöjtnant. Till närmaste man i befälet erhöll denne nu en annan gustavian och f. d. öfverståthållare, den ryktbare G. M. Armfelt. Dessa båda utmärkta män torde dock varit af alltför olika skaplynne för att någonsin kunna rätt förstå hvarandra och behörigen samverka; den ene

ytterligt lugn, klokt beräknande, försiktig, rädd om sina soldaters hälsa och lif; den andre åter eldig, rik på idéer och förslag, öfverdådigt djärf, älskande faran och äfventyren. Denna bristande öfverensstämmelse dem emellan framträdde tidigt nog, tillväxte alltmer och ledde slutligen till uppenbar brytning.

I det längsta synes kejsar Napoleon ha sökt undvika att komma i väpnad konflikt med Sverige, men, omsider inseende omöjligheten att vinna Gustaf IV Adolf på sin sida, lät han i januari 1807 en fransk armé rycka öfver Pommerns gräns. Svenskarne nödgades vika tillbaka till Stralsund, som inneslöt af fienden. Under 2 månader varade belägringen, men då i slutet af mars den franska härstyrkan befanns hafva ej obetydligt hopsmålt, förmodade Armfelt visserligen ej utan svårighet den försiktige Essen att låta göra ett kraftigt utfall. Detta kröntes med framgång, och fransmännen tvungos att utrymma Pommern. Underrättelsen om denna oväntade seger mottogs med jubel i Sverige, och såväl Essen som Armfelt belönades med generalsvärdigheten. Glädjen blef dock icke långvarig. Fienden kom tillbaka med förstärkta krafter och öfvergick åter till anfall, därvid den at Armfelt förda härafdelningen på grund af sin anförarens alltför stora djärfhet utsattes för betydliga förluster. Essen lyckades dock med den franske befälhafvaren sluta en vapenhvila, som förband fienden att tillsvidare ej öfverskrida Pommerns gränser.

Konungen kom nu själf öfver till Pommern och återtog högsta befälet. Han förklarade visserligen sitt välbehag öfver Essens uppförande och tilldelade honom som ett tecken härpå riddaregraden af svärdsordens stora kors men uppsade snart likväl i vanvettigt öfvermod den slutna vapenhvilan. Följden blef inom kort Pommerns eröfring. Redan innan denna tilldragelse inträffade, hade emellertid Essen genom sitt manliga, frimodiga uppträdande inför monarken, genom sina bemödanden att rycka bindeln från hans ögon och oförbehållsamt för honom blotta den afgrund, hvori han genom vidhållandet af sin hittills följda politik höll på att störta sig och sitt land, ådragit sig dennes onåd. Ett häftigt uppträde skall hafva ägt rum emellan dem i det ånyo belägrade Stralsund, hvilket slöts med en order till Essen att begifva sig till Rügen och där utöfva sitt generalguvernörsämbete. En vecka senare fann konungen själf för godt att undan fiendens påträngande öfvermakt anträda samma färd. Kort därefter var äfven denna sista återstod af Sveriges tyska besittningar i fransmännens våld.

Essens nya onåd varade icke länge. Då blomman af landets ungdom kallades till vapen till det hotade fosterlandets försvar, togos äfven den pröfvade krigarens tjänster ånyo i anspråk. Han utsågs sålunda i april 1808 till generalinspektör öfver Upplands, Södermanlands och Västmanlands landtvärnsbrigader. Försöket med en nationalbeväpning visade sig dock lika litet verksamt som alla andra den olycklige Gustaf Adolfs åtgärder till Sveriges räddning ur dess fruktansvärda belägenhet. Ställningen blef med hvarje dag alltmera kritisk, och äfven en så god rojalist som Essen nödgades om ock med smärta vidgå, att föga hopp om hjälp fanns, så länge Gustaf IV Adolf ledde Sveriges öden. Redan under dennes vistelse i Pommern 1807 hade Essen af de missnöjda i armén uppmanats att med dem samverka för att medelst konungens afsättning bereda Sveriges frälsning, men han hade afböjt alla våldsamma steg, förmenande tiden ännu ej vara mogen för en statshväfning. Äfven sedermera, då förhållandena blifvit som mest förtviflade, synes han alltjämt hafva intagit samma tillbakadragna hållning. Tvifvelsutan kände han sig föga danad att spela en revolutionsmakares roll, och för Gustaf III:s vän måste det ju också kännas ytterst motbjudande att ställa sig i spetsen för en sammansvärjning, riktad mot denne konungs son. Den för bevarandet af Sveriges själfbestånd så nödvändiga hvälfningen ägde sålunda rum utan Essens medverkan, men det dröjde icke länge, innan hans tjänster togos i anspråk för det nya statsskickets räkning. Han synes också från begynnelsen helt och fullt hafva slutit sig till detsamma och af 1809 års män alltid omfattats med stor aktning och förtroende. Det berättas sålunda, att Georg Adlersparre, vid denna tid Sveriges måhända mäktigaste man, haft för afsikt att föreslå honom till riksföreståndare, för den händelse hertig Karl undandragit sig detta höga men bekymmersamma värf. Sedan blef Essen en af de män, hvilkas insättande i den nya konseljen västra arméns befälhafvare redan under marschen mot Stockholm energiskt påyrkade, och den 26 mars 1809 kallades han också till ledamot af riksföreståndarens råd.

I denna sin egenskap torde han i allmänhet troget hafva anslutit sig till och understött Adlersparre, som äfven personligen skattade honom högt och benämnde honom »sitt orakel i bon sens». Men själfständig som alltid tvekade Essen icke att uppträda med kraft och fasthet gentemot den härsklystne revolutionshjälten, så snart hans egen rättsuppfattning råkade i strid med dennes.

Med synnerlig ifver hade Adlersparre omfattat det af de ledande männen inom regeringen uppgjorda förslaget, att hertig Karl borde omedelbart låta utropa sig till konung och, sedan detta skett, för ständerna till antagande eller förkastande framlägga ett af en af regeringen tillsatt kommitté utarbetadt förslag till ny konstitution. Häremot reste sig emellertid en våldsam storm inom riksdagen. Kraftigt påyrkade nationens representanter sin rätt att på egen hand få bestämma rikets nya författning och därefter äfven utse dess öfverhufvud. Då Adlersparre, förbittrad öfver det motstånd, hans planer sålunda rönt, ville förmå riksföreståndaren att med anledning häraf nedlägga sin värdighet och lämna åt ständerna att sedan reda sig bäst de kunde, var Essen åter en af dem, hvilka sökte lugna den uppskrämde hertigen samt omsider äfven förmådde honom att böja sig för folkrepresentationens tydligt uttalade mening.

Kännetecknande för det stora anseende, Essen redan nu åtnjöt, är, att han af ett parti inom riksdagen skall varit påtänkt såsom den lämpligaste att välja till tronföljare efter den barnlöse konungen. Emellertid utsågs prinsen af Augustenburg härtill, men så snart det nya statsskicket lagligen ordnats, erhöll Essen plats i statsrådet och upphöjdes härjämte i grefligt stånd. Hans ledamotskap af den kungliga rådkammaren blef dock icke långvarigt. Redan i september 1809 utträdde han ur densamma för att jämte den framstående diplomaten G. Lagerbielke afgå som ambassadör till Paris. Det gällde ej mindre att sluta fred med kejsar Napoleon än ock att söka tillförsäkra Sverige den mäktiges ynnest och välvilja samt särskildt en lindring i tillämpandet af det s. k. kontinentalsystemet, hvilket ansågs högst skadligt för den svenska handeln. I detta sistnämnda fall vanns väl intet, men däremot visade sig kejsaren i öfrigt gunstig och återlämnade det eröfrade Pommern, hvars besittning var för Sverige så mycket värdefullare, som det borde kunna användas som bytesmedel, då det i en framtid måhända kunde blifva fråga att af Danmark söka utverka Norges afträdande.

Intet var nu naturligare än att den, som förut med sådan framgång styrt Pommern och sedan i så hög grad bidragit att åter lägga det under Sveriges krona, skulle ånyo kallas att träda i spetsen för dess förvaltning. Så blef också förhållandet, och Essens utnämning väckte äfven i det land, där han efterlämnat ett så godt minne, liflig glädje och stora förhoppningar. Hans närmaste uppgift blef nu att af de franska myndigheterna mottaga

GRAFVE HANS HENRIK VON ESSEN,
ÖFVERSTÅTHÅLLARE I STOCKHOLM 1795—1797.
(OLJEMÅLN. AF P. KRAFFT D. Y., TILLH. K. LIFGARDETS TILL HÄST OFFICERSKÅR.)

Pommern, hvarvid åtskilliga svårigheter och bekymmer likvisst mötte, samt att ordna styrelsen i den åter svensk vordna provinsen. Redan våren 1810 kallades han emellertid af regeringen tillbaka till Sverige. Pommern styrdes under de följande åren af vice guvernörer, men Essen förblef alltjämt dess generalguvernör och fortfor att varmt intressera sig för och verksamt deltaga i dess öden.

I september samma år sändes han i egenskap af tillförordnad riksmarskalk att i Helsingborg mottaga och till Stockholm åtfölja den nye kronprinsen Karl Johan. Essen hade till en början ingalunda önskat den franske marskalkens korande till svensk tronföljare, men han hade dock äfven han efter hand ryckts med af den allmänna hänförelsen för den hjälte, hvars segerrika svärd man hoppades skulle återskänka Sverige ära och anseende — och kanske äfven det förlorade Finland. Vid detta första möte mellan de två framstående männen grundlades den känsla af ömsesidig aktning och tillgifvenhet, som sedan alltjämt skulle förena dem, och Essen synes nu under första tiden af tronföljarens vistelse i riket varit en af dem, hvilka främst ägt hans förtroende, af hvilka han helst sökt råd och upplysningar. Sitt sålunda vunna inflytande begagnade han alltid på det mest aktningssvärda sätt, särskildt torde han låtit sig angeläget vara att inför den blifvande konungen föra de konstitutionella idéernas talan, att söka ingifva denne sympati och tillit till den lagbundna frihet, som genom 1809 års regeringsform återbördats åt Sverige.

Den politiska horisonten, nyss så ljus och rik på förhoppningar, skymdes snart af stormbådande moln. Den allsmäktige Napoleon begynte i sitt öfvermod att behandla Sverige som en vasallstat och tvang detsamma, då det trots hans förbud ej syntes vilja afstå från den vinstgifvande handeln med England, genom hotelser att förklara detta rike krig. Det blef dock ett krig endast till namnet och föranledde inga vapenskiften. Emellertid ansågos vissa försvarsåtgärder böra vidtagas. Essen erhöll därvid befälet öfver de i Småland, Halland och Blekinge sammandragna trupperna och utnämndes tillika till fältmarskalk. Denna oblodiga kamp skulle dock snart aflösas af en annan vida betydelsefullare. Svenska regeringen, eller, hvad numera var detsamma, kronprinsen Karl Johan, djupt kränkt af den franske härskarens hänsynslösa uppträdande och lockad af hoppet att med Rysslands hjälp i Norge erhålla en förmånlig ersättning för

det förlorade Finland, trädde snart i förbund med denne Napoleons numera främste fiende. Härmed inkastades äfven Sverige i den stora världsstriden mot Napoleon. Essen blef redan nu 1812 utsedd till den, hvilken skulle intaga och styra det Norge, som man, tack vare det sålunda vunna biståndet, redan ansåg sig hafva så godt som i sin hand. Att så ej var fallet skulle dock snart visa sig. Norges utkorade styresman fick tillsvidare nöja sig med att som högste befälhafvare under kronprinsen leda den observationsarmé, som 1813 sammandrogs mot nämnda land. Han tog nu sitt residens i Vänersborg, afvaktande utgången af den stora striden mot världsförtryckaren, som skulle afgöra äfven Nordens öde.

Sedan Napoleon besegrats och Danmark, beröfvadt hans mäktiga stöd, tvungits att till Sveriges konung afträda Norge, trodde man sig omsider stå vid det eftertraktade målet. Essen befullmäktigades nu att å konungens vägnar mottaga det nyvunna riket samt att som generalguvernör provisoriskt föra dess styrelse. Men ännu voro svårigheterna långt ifrån öfvervunna. Till stor öfverraskning för de svenska statsmännen vägrade Norge att underkasta sig den mellan Sverige och Danmark träffade öfverenskommelsen och konstituerade sig som ett själfständigt rike med egen konung. Ånyo nödgades man sålunda vädja till vapnen. Den 30 juli 1814 öfvergick Essen i spetsen för en svensk armékår Norges gräns, inträngde i Tistedalen och tvang genom sina rörelser fienden att öfvergifva sin starka ställning vid Svinesund. De lyckligen begynta krigsrörelserna afbrötos dock snart af fredsunderhandlingar, hvilka kort därefter ledde till Sveriges och Norges förening.

Så fick omsider Essen faktiskt tillträda styrelsen öfver Norge, hvartill han så länge varit bestämd. Sedan detta land emellertid blifvit erkändt som ett med Sverige förenadt konungarike, kunde han icke bära titel af dess generalguvernör. Han blef i stället nu utnämnd till riksståthållare, den förste, som beklädde sagda höga ämbete, hvilket väl aldrig lyckades vinna popularitet i Norge, då det ju kunde anses beteckna ett omyndighetstillstånd för detta land, men hvilket helt visst under dessa den norska själfständighetens barndomsår var väl behöfligt. Det var ett både viktigt och grannliga värf, som härmed lades i Essens händer. I främsta hand var det han, som skulle förmedla öfvergången emellan de gamla och nya förhållandena, som skulle inviga och gifva den första riktningen åt det nya systemet. Att förmå utföra detta med städse strängt iakttagande af båda rikenas

berättigade intressen, utan att svika å ena sidan konungamaktens, å den andra ett stolt, ömtåligt, frihetsälskande folks kraf, därtill fordrades ett ej ringa mått af klokhet, urskillning och takt liksom ock af lugnt jämnmod, manlig fasthet och kraft. Det länders också Essen till heder, att han likaväl här som tidigare i Pommern lyckades i rikt mått vinna både sin öfverhets och sina underlydandes aktning och erkännande, om ock den något stela förnämhet, som i umgänget utmärkte honom, den borne aristokraten, i viss mån synes stött tillbaka de mera demokratiskt anlagda norrmännen och förhindrat utvecklandet af varmare känslor å deras sida. Härtill bidrog väl ock, att Essen, som vid unionens ingående förgäfves yrkat på ett fastare tillknytande af banden de båda folken emellan, ingalunda visade sig vilja gynna de i Norge redan tidigt framträdande sträfvandena i motsatt riktning eller eljest därstädes tidt och ofta yppade öfverdrifna anspråk. Snart nog uttröttad å ena sidan af de missnöjdas ständiga fordringar och klagomål, å den andra af kronprinsen Karl Johans alltemellanåt företagna ingrepp i riksståthållarens myndighet, nedlade han också efter endast tvenne års ämbetsutöfning sin höga värdighet.

Återkommen till Sverige, öfvertog han i egenskap af riksmarskalk styrelsen öfver konungens hof. Härjämte utsågs han följande år till generalbefälhafvare i Skåne.

Vid den riksdag, som 1817 sammanträdde i Stockholm, blef emellertid Essen, som hittills föga deltagit i det parlamentariska lifvet, hedrad med det viktiga uppdraget att vara ordförande i konstitutionsutskottet. Det blef för honom ett föga angenämt värf. Utskottet fann sig nämligen föranlåtet att ställa en af konungens rådgifvare och särskildt den, som ansågs i främsta rummet åtnjuta Karl XIV Johans ynnest och förtroende, inför riksrätt. Essen, som ansåg utskottets förfarande vara lagligen grundadt, biträdde också detsamma, följande härvidlag som alltid endast sin öfvertygelse. Att han omedelbart därefter entledigades från sin befattning som generalbefälhafvare, har icke utan skäl satts i samband med hans uppträdande uti ifrågavarande sak.

Sitt riksmarskalksämbe fick han emellertid fortfarande behålla, liksom ock öfverinseendet öfver stuterierna, som han alltsedan 1795 innehaft. Dessa sysslor upptogo jämte vårderna af hans enskilda ekonomi hans tid under de återstående lefnadsåren. Under en vistelse vid baden i Uddevalla träffades han af döden den 28 juli 1824, ej fullt 69 år gammal.

Talrika, mångskiftande och betydelsefulla hade de värf varit, som Hans Henrik von Essen såväl i fredens som i krigets tjänst med heder och framgång beklädt; höga och lysande de ynnestbevis, han af sina monarker mottagit; stort och allmänt det erkännande, han under sin långvariga offentliga verksamhet på skilda områden förvärfvat; och dock torde man icke med fog kunna räkna honom till tidehvarfvets stora personligheter. I intelligens och vetande, i viljekraft och arbetsduglighet, i statsmannaförmåga och fältherretalanger var han helt visst underlägsen många af sina framstående samtida. Men i stället var han mer än de flesta af dem, ja, i en alldeles ovanligt hög grad, utrustad med de egenskaper, som företrädesvis anses tillkomma en representativ personlighet. Med ett ovanligt skönt och majestätiskt utseende förenade han en imponerande värdighet, en älskvärd om ock något kall och stel förbindlighet, en medfödd takt och ett olympiskt lugn, som snart sagdt aldrig öfvergaf honom och som skyddade honom mot alla öfvervilningar och obetänksamheter. Han ägde härjämte ett klart och redigt förstånd, ett sundt och moget omdöme, stort personligt mod men tillika stor kallblodighet och självbehärskning, ett sant humant sinnelag och en aldrig sviktande plikttrohet. Men hvad som särskildt utmärker honom framför åtskilliga af tidens storheter är den omutliga redbarhet, den manliga själfständighet samt den ärliga öppenhet och rättframhet, som ständigt präglade hans uppträdande mot såväl hög som låg, ja, mot själfva monarkerna, af hvilka alla han det oakadt omfattades med synnerligt förtroende. För visso var han detsamma äfven i högsta måtto värdig, en verklig riddersman som han var, en redlig fosterlandsvän, en dugande och mångsidigt användbar ämbetsman, en nobel, human och godhjärtad personlighet. Med rätta har det också om honom blifvit sagdt, att »om han kunnat öfverträffas i stora egenskaper, han dock i de ädla aldrig lämnat någon framom sig».

Sedan Essens första maka efter ett ej fullt treårigt äktenskap aflidit, ingick änklungen 9 år senare efter erhållen kunglig dispens ett nytt giftermål med sin systerdotter Hedvig Charlotta von Krassow, som hjältemodigt med sin make delade vedermodorna af Stralsunds belägring. I sitt första gifte erhöll Essen en son, hvilken aflid som öfverste vid 30 års ålder. I det andra äktenskapet föddes 2 söner och 4 döttrar. En af sönerna steg till generalmajor och öfverhofstallmästare.

Anekdoter från Sturarnas tid.

I en samling släktanteckningar i riksarkivet, till största delen nedskrifna af vasakonungarnas sekreterare Rasmus Ludvigsson (sign. Geneal. 23 a), finnas anförda några anekdoter om Sten Sture d. ä. och hans samtida, troligen härstammande från någon äldre uppteckning eller från muntliga sägner. Den första är i en senare berättelse laggd i Gustaf Adolfs mun (se Handl. rör. Skand. hist. 8), och det är möjligt att alla fortlefvat såsom traditioner. Då källorna för tidens personhistoria äro ytterst sällsynta, kan det vara af intresse att göra anteckningarna kända. De äro icke skrifna i följd utan på spridda ställen, men återgifvas här utan hänsyn till ordningen i släktboken. — I samlingen finnas äfven några anteckningar af Gustaf Vasas hand. Den här nedan afbildade är numera därifrån uttagen och laggd till riksarkivets samling af kungliga autografer.

K. Mitz salige fader her Erich Johanson¹, war en lustig och snacken herre, så at han genom sitt lustige snack ofte kom mon-gen til löye, såsom thet skedde meth s. Birgittes capelle wed Finsta. Dhå thet genom försumelse bleff upbränd, bleff fru Cicilia mectig bedröffvet och sade: »jach hade heller sedt att alle the husz her opå gården äre, hade upbränd än thet s. B. capelle skulle bliffve upbränd», swarede han meth uprecte hender: »Min käre Cicili, Gud haffve loff, Gud haffve loff, att thet bleff upbränt. Jach fattig man stod ther udi ofte redder i mine böner, altijd fructende, att thet skulle falle opå mig, effter thet war så gamelt att och foglerne kunde hacke egenom taket. Dherføre, min käre Cicile, war thet wäl, att thet bran up. Gud haffve loff, att wij beholle våre nye stugu, att min stugu hon bran icke up, hvilcken stod icke longt ifrå samme capelle.» Så att fru Cicile i hennes sorg kunde intet uten lee.

Prudens dictum regis Johannis. Dhå her Nils Claesson, her Swantte Nilson och her Arffit Trolle oc fru Brite, her Erich Ottessons,² beclagede gamble her Sten inför konung Hans, och

¹ Konung Gustaf Vasas fader Erik Johansson till Rydboholm, gift med Cecilia Månsdotter af Ekaslåkten.

² Nils Claesson till Vik (dansk sparre), Svante Nilsson (sedermera riksföreståndaren Svante Sture), Arvid Trolle till Bergqvara, Erik Ottesson (Björnram), samtliga riksråd. Jfr sid. 128 n. 3.

her Sten war stembd inför konungen på Stokholms slott, clagede först her Nils Claesson um the inlöste godz, her Svanthe um the byte i Narffven, och sade att her Sten hade gjort honom stor orett, swarede konungen: »Thet är sant, her Sten haffver wisseligen icke gjort eder rett», menendes, hvar han skulle göre honom sin rett, skulle han late hugge huffvud utaff honom för fru Ingeborg,¹ han belägredd hade, såsom ryctedes.

Item på samme tijdh stod bödelen ther på slottet fördold i en cammer, så att han her Sten rette skulle. Stod så biskop Kortt² up och sade til k. Hans: »Gamble her Sten är såsom ett ruttit ägg, ligger thet, så gör thet intet gagn, men slaes thet sönder, så lucter thet ilde.»

Um Sandica. The 2 gårder i Sandica köpte s. gamble her Sten Sture aff en knape, och gaff them seden, effter hans husfrues fru Ingeborgs¹ höge begären, her Sten Cristiernsson meth hennes broders dotter jomfru Märete, her Erich Åkessons dotter,³ hvilken han tog sig til hustru och endeles ther til bleff nödd genom förne fru Ingeborgs lystige råd, så att dhå han råkede komme i skade för en skepper i Stockholm, then han tog aff dage, och lopp i Swartemuncke clöster til att tage ther clöster fredh, bleff ett uplopp i staden aff borgerne genom samme mandrån, hvilke flux sökte til clöstreet effter samme her Sten Cristernson. Och udi samme tilsökning lopp fru Ingeborg til clöstreet och wilde komme her Sten Cristerson til hielp, bleff så udi samme sorll och morl ilde drängd, riffven och stött, så att hon wred lopp til slottet igen. Och i midler tijd bleff her Sten C. fongen och satt i stadzsens jern och skulle bliffve afflijffvet. War så fru Ingeborg til och beströck sine både armer meth en sölfskedh, så att the wore mechtige blå och såge yncelige uth och lott så kalle til sig borgemestere och råd udi gråmuncke clöster och clagede högeligen utöffver then store spott och schade, som borgerne henne hade giordt, latendes them see hennes både armer, och hootede them, att hon thet for sin herre gamble her Sten beclage wilde och begäre en rett på borgerne. Bleffve så borgemestere och råd ilde til frijdz och loffvede thet utt, att the wilde thet så handle meth menigheeten, att her Sten C. skulle intet skade til

¹ Ingeborg Åkesdotter (Tott), Sten Sture d. ä:s hustru.

² Kort Rogge, biskop i Strängnäs.

³ Sten Kristersson (Oxensjerna), riksråd, g. m. Märta, dotter till Erik Åkeson (Tott).

liffvet uten komme aff sit fängelse och til böter. Strax ther effter sende fru Ingeborg bud til her Sten C. att um han wilde tage hennes broders syster sig til hustru, wilde hon förskaffet, att han skulle bliffve benådt til lifvet. Loffvede han thet så utt och bleff förlosset. Seden gaff gamble her Sten honum Sandica.

*En undervisning, huru salig gamble her Sten Sture bleff förgeffven.*¹ Först then tijd salige gamble her Sten folgte och ledsagede drottning Cristine, konung Hanses i Dan:k, ifrån Stockholm til landemercket och meth h. n. war kommen til Ståkeborg, som her Swante Nilsson dhå hade i förläning, ther han då låg siuck utaff pocker och dhå ryctedes att han bolede meth fru Mätte, her Knut Alfssons,² hende thet seg att gamble her Sten gick til samme her Swante, ther han låg siuck, tröstede honum och gaff honom något utaff någre örter och krydder, som salige her Sten hade emot förgifft. Samme krydder tog her Swante til sig och slogx seden utt på hans hele lekamen såsom annet hagel. Kom så gamble her Sten til honum um morgonen ther effter och befan, att thet honum hulpet hade, begärede så her Swante mere utaff samme krydder, gaff så her Sten honum så myckit han hade, begärede så her Swante ändhå mere, så att gamble her Sten moste swärie ther opå att han hade intit mere. Strax ther effter folgte fru Mätte drötning Kirstin och gamble her Sten til Suderköping, ther drack fru Mätte gamble her Sten til, och lott så skencke udi för honum förgifft, hvilcket han strax ther effter begynte käne meth sig. Och dhå her Sten kom til Sködwe, beclagede han sig för sin secreterer, Erich Scriffvere benembd, att han war förgeffven. Sporde dhå samme Erich Scriffvere her Sten til, um han icke hade utaff the krydder, som han plägede före meth sig emot förgifft. Swaredede her Sten, att han thet alt giffvit hade her Swante, och berettede huru her Swante så högeligen aff honum begeret hade så mycket han aff samme krydder hade, så att han meth sin eed neke måtte, thet han hade icke mere. Tesliges huru fru Mätte drack honum til i Suderköping.

Fru Ingeborg, gamble her Sten Stures, doo upå Taffvestehuss och bleff förd til Stockholm och seden til Gripzholms clöster til begraffning. Och war hon på en besynnerlig skute, ther in-

¹ Anteckningarna äro sedermera öfverkorsade.

² Mätta Ivarsdotter Dyré, g. m. norske riddaren Knut Alfsson (Tre rosor), efter hvars död hon gifte sig med Svante Nilsson (Sture).

gen aff hennes ärfwinger wilde fölie opå, uten lotte bliffve hoss henne en hoop meth slotzliggiere, prester och dieckner. Och the andre fru Ingeborgx ärfwinger hade en skute för seg sielffve, ther fru Anna her Ture Jönsons war meth. Och hver the kome til hampns, motte then skute, som fru Ingeborg låg opå, ingelunde liggie i samme hampn, uten wed någon holme eller öö, som låg brede wed samme hampn, och tijt komme the icke offtere än the skulle late siunge wijgilians utöfver henne. Dhå hon nu kom till Gripzholm, höltz ther hvar dag såsom annet stäteligit gestedh, danssede, och kuode och bytte the ther hennes ägodeler.

*Fru Brite, her Erich Ottessons,*³ gaff her Ture Jönson hennes dotter jomfru Anna, genom thet store haat, nijt och affund som hon hade til g. her Sten oc fru Ingeborg, opå thet her Ture skulle stå her Sten altid emot, hvilke affundedes ther wed att her Sten oc fru Ingeborg hade repene tet i riket, så att offte bekende fru Brite fru Ingeborg i ögenen, att hon for then orsak hade latet her Ture J. få hennes dotter, att han skulle stå effter her Stens schade och förderff.

*Um fru Ingeborg.*² I hvar faste lett hon giffve gubber och kärringer skiortor och särcker, och skulle hon heele fasten utöfver i messen och hennes böner bränne så monge waxlius såm Christus hade såår och under på sin helge lekamen, såsom wore 5555, och för thet sår i Christi axler, ther opå han hade båret korset, gaff hon 5 almoser och brände 5 lius.

*Fru Ingeborg, her Erich Trolles,*² och *fru Brite, her Erich Ottessons,*³ wore her Sten och fru Ingeborg mycket emot. Thenne fru Ingeborg drunckede meth 3 hennes barn och alle som wore i båt meth henne foruten en dreng, han kom i land meth en stoor pipekanne. Och gick thet så til. Dhå fru Ingeborg drog ifrå Ekolmen meth en stoor båt meth tegel och hade actet seg till Lagnöö, kom hon til Strengnes, och ther begärede hennes son Göstaff

² Se not 1. sid 126.

² Ingeborg Filipsdotter (Tott) g. m. riksrådet Erik Arvidsson Trolle.

³ Brita Tordsdotter (Bonde), gift första gången med Johan Kristersson (Vasa) konung Gustafs farfader (i hans andra gifte), andra gången med Erik Ottesson (Björnram). Hennes dotter i första giftet Anna var förmäld med det bekanta riksrådet Ture Jönsson (Tre rosor).

Erichsson¹, som dhå war liten, att bliffve ther qvarr hoss en benembd m. Cristian, bleff så wred och tog honom i håret och hoff honom udi m. Cristians båt och sade: »wil tu så gerne bliffve hoss honom, så packe tig thin koss». Och ther meth bleff han qvarr, Sverige til stoor skade oc forderff. Foor så hon deden oc kom på en stoor fiärdh, oc hon satt sielff til rors. Begynte så båten flux siunke, effter tåglet bleff mycket wått och tog watnet mycket til sig, effter som thet gerne pläger. Sade dhå hennes tiener och begerede, att hon wilde late häffve utt något tågel, swarede hon: »then som häfver utt ett tågel, han skall betale mig 100 igen.» Begynte så båten flux siunke, så att watnet begynte gå in i roorgapet. Ropede hon dhå att the skulle kaste utt, swarede the dhå: »käre fru, thet är nu alt för seent». War hon så strax til och bant ett longt handclede kring om seg och hennes mindzste barn, som hon hade wed bröstet hoss sig, och sanck så nedh, och alle the som druncknade meth henne ropede och sade: »ach fru, I skole sware oss inför Gud, thet I vårt liff så förrådt haffve.» Och effter hon hade en stoor wijd kiortell, syntes hon lengxst up i watnet, men the andre druncknade strax, föruten en liten dreng, han fick udi en stoor pipekanne och hölt seg ther wedh til tess han kom i land, och han wiste giffve tilkenne, huru thet tilgongit war. Och dhå ther söchtes effter them, fandz fru Ingeborg meth barnet, som hon hade hoss sig, aldre senest. Thenne fru Ingeborg åtte först her Göstaff Karlsson och seden her Erich Trolle.

Um ett ynceligit dråp. Her Karl Larson och hans hustru fru Märeta² bodde på Frötuna, the åtte en sonn heet Slake Karlson. Her Karl bleff död, och fru Märete och hennes son leffde effter honom. War så Benct Larenson, her Karl Larsons broder, til, opå thet han motte få ärfwe sin broder, och foor til Frötuna och bleff ther wäl fågnet. Um morgonen gick fru Märete i sin trädgårdh. Strax bestelte Benct Larson meth en karl, att han skulle gå i trädgården och stäckie henne ihjel, hvilket och så skedde på gården redde til middagx måltijdh.

¹ Den bekante erkebiskopen Gustaf Trolle.

² Karl Larsson (Björnlår), gift med Märta Johansdotter (Slaveka).

Författaren, lifligt intresserad för konst, litteratur och samlingar, uppsökte, hvarhelst han kom, personer, som inom dessa områden voro mer eller mindre framstående. I Göteborg påträffade han en numismatiker, om hvilken han skrifver:

»*Mr Næurn*, chef de la douane¹ a une collection très-complette des monnoies et medailles de Suède; c'est la seule partie qu'elle embrasse: parmi d'autres morceaux précieux, il possède une monnoie du comte Oxenstiern, extrêmement rare: quoique cette collection ne soit commencée que depuis 1783; elle contient environ 3,000 pièces sans doubles.»

Denne *Mr Næurn*² var öfverinspektoren vid Sjötullkammaren i Göteborg *Fonas Norn*,³ född i Stockholm 1719 (enl. Klercker, men enl. Hülphers 1720), öfverinspektor vid Acciskammaren 1761—1770, står i Göteborgs kalender 1775 som öfverinspektor vid Sjötullkammaren; 1795 begär han i skrifvelse till K. M:t lifstidstjänstledighet med pension och säger sig ha 57 år varit i kronans tjänst; enligt Hülphers afled han samma år (1795) d. 25 april. Norn blef frimurare 1759, samma år Stora Landtlogen stiftades. (Om släkten Norn se Klerckers geneal. saml. i K. Bibl., Hülphers geneal. saml. i Västerås bibl., Westéns Hof-Cler. hist. II: 224, Henels Flor. Stockholm 1728 och Flor. Sverige 1735, Örnberg IX: 66, Anrep III: 604.)

Hvar Norns stora mynt- och medaljsamling hamnade, finner man i Thersners beskrifning af Ericsberg (1825), där han dock förvrider Norns namn ännu värre än de Piles gjort. Thersner skrifver: »Samlingen på Ericsberg af svenska mynt och medaljer, fortsatt till 1808, är en bland de rikaste enskilda i Sverige, den är tillkommen genom inköp efter inspektor Hoorn [Norn] i Göteborg samt af öfverinspektor Nescher i Stockholm.»

På Ericsberg i friherre Bondes ägo befinnes således Norns numismatiska samling, om hvilken för öfrigt ingen vidare relation förekommer i tryck.

C. M. C.

¹ I tyska uppl. af de Piles' resa: Oberzollbeamter.

² De flesta svenska namn har reseskildraren på det svåraste rådbärkat: *Graaff* för *Krafft*, *Young*: *Ljung*, *Rhun*: *Rung*, *Guilbert*: *Gillberg*, o. s. v.

³ Son af kungl. sekreteraren *Johan Norn* † 1736. Denne disputerade i Uppsala 1702 de *Pecunia*; man skulle nästan däraf kunna sluta, att han, likasom sonen, varit numismatiker.

Spridda rättelser och tillägg

till

G. Anrep: Svenska adelns ättartaflor.

Gyllenecker.

Adliga ätten nr 1734.

Nedanstående uppgifter äro hämtade ur arfskiftesinstrument, fullmakter m. m. i original (jfr Anreps ättartaflor II, sid. 81).

Tab. 1.

Petter [*Johan Meisner nob. Gyllenecker* etc.], kommandant på Nyslott under kriget med Ryssland 1741—1743, hvilken fästning han den 8 aug. 1742 uppgaf till fienden. † 1750 ²⁶/₅ på Leislax »Öfverste Lieutenants sätet i Randasalmi socken», där bouppteckning efter honom hölls den ⁴/₆, arfskifte den ²⁵/₉ s. å. Slöt ätten. — [Gift 1:o med *Elisabeth Maria* [*Muhl* etc.]; efter henne hölls bouppteckning 1725 ³/₅; [2:o med *Dorothea Juliana Ramsay* etc.]; efter henne hölls bouppteckning 1746 ²⁰/₄;

Barn:

Johan Reinhold, f. 17... , sergeant; fänrik vid öfverstelöjtnantens kompani af Savolax' och Nyslotts läns reg:te 1742 ²/₁; 2:e löjtnant darsammastädes s. å. ¹⁴/₄; konfirmerad i sistnämnda beställning 1744 ²⁵/₉, † 1750 i Helsingfors. Bouppteckning efter honom hölls på hans fänriksboställe 1750 ²⁸/₃, och systrarna skiftade kvarlåtenskapen 1751 ⁵/₁ å Koskipä. — Han var 1746 ²⁶/₇ inför regementskrigsrätten i Randasalmi tilltalad för det han »under then tid han var kommanderat i Nyslått, bifallit alt hvad i the therstädes hållna protocoll afhandladt blifvit och således äfven bem:te fästnings öfverlåtande till fienden» samt »åsidossatt sin skyldighet som undersåtare mot sin konung att göra sitt yttersta med uppoffrande af lif och blod, och som son emot sin fader commendanten, hvilkens ålder och aftagande krafter han med förstånd och mandom bordt understödja, hvarmedelst han gjort sig förtjänt till thet straff 73 § i kongl. maj:ts krigsarticular innehållers.

[*Ottiliana Lovisa* etc. † 1789] ²⁹/₁₁ på Koskipä i Gustaf Adolfs socken.

[*Eva*] *Sophia* [† 1767 etc.].

S. Lagerberg.

Leijoncrona.

Adliga ätten nr 591.

Tab. 1.

[*Johan Holm*, adlad *Leijoncrona*, † 168]7 ⁵/₈ och begrofs 1688 ¹⁹/₈ (i Upsala domkyrka), hvarefter stoftet nedsattes i Björklinge grift-hvalf. — [Gift] 1646 ⁸/₂ i Tyska församlingen i Stockholm [med *B. D. Crumbygel*], f. 1627 i Dresden, [† 1691] ²²/₁ på landet och bisatt s. å. ⁸/₇ i Jakobs kyrka i Stockholm, men begravnen i Björklinge kyrka, dotter af notarius publicus i Töpelswald, sedermera landsdomaren öfver ett af de kurfurstliga gebiten Christoffer [Crumbygel] och Regina Cammerath, i hennes 1:a gifte.

Barn (bl. a.):

[*Johan*] till Drettinge, f. 1650 ⁸/₂ i Stockholm. Major; † 1675 ²³/₁ i Venersborg, där hans hufvudbanér uppsattes i kyrkan. Han bisattes 1683 ⁸/₁ i Jakobs kyrka i Stockholm.

[*Catharina Elisabet*], f. 1651, † 1716 ¹¹/₈ och begravnen i Björklinge kyrka.

[*Carl*], till Husbyborg m. m., f. 1655 ²³/₆ i Stockholm. Student i Upsala; [Löjtnant vid Lifgardet]; † 1677 ²³/₇ och begravnen 1686 ²⁰/₈ i Jakobs kyrka. Hans hufvudbanér uppsattes i Björklinge kyrka.

[*Gabriel*] till Lindsbro m. m., f. 1657 ⁵/₁ i Stockholm. Student i Upsala 1664; [Löjtnant]; † 1681 ²⁰/₁₂ i Jakobs församling i Stockholm och där begravnen 1683. Hans hufvudbanér uppsattes i Björklinge kyrka.

[*Maria Regina*. Gift 1669] ²⁵/₅ i Stockholm.

[*Barbro*], döpt 1661 ²⁶/₄ i Hofförsamlingen i Stockholm.

[*Lorentz*], döpt 1666 ²/₁₀ i S:t Nikolai församling i Stockholm.

Tab. 2.

[*Christoffer*. — Gift med *Fr. Hwitckell*], † 1728 kort före ¹³/₉.

Döttrar:

[*Eleonora*. — Gift 2.] 1741 ²⁸/₁₂ [med ryttmästaren] *Johan Gustaf Ekelund* (ej Eklund).

Dorotea, † 1756 ²⁴/₈.

Otto Bergström.

Lohe.

Adliga ätten nr 1389.

Tab. 1.

[*Johan Lohe*]. Bodde på Meringsburg nära Jewer.

Son:

Henrik [*Lohe*], † 1653 ¹²/₃. — Gift med *Anna Margareta Limbach*, i hennes 1:a gifte (gift 2:o med pastorn i Meissen Fredrik Witte-rus), † i Jewer, dotter af Johannes Limbach, pastor i Jost.

Son:

[*Johan Lohe*, adlad *Lohe*, f. 1643 ²⁸/₁₀] på sin faders gods (Me-ringsburg?) en mil från Jewer. Kom 1658 till Stockholm, där han några år uppehöll sig hos sin kusin Henrik Lohe; † i Stockholm. — [Gift] 1673 ⁷/₁₂ i Tyska församlingen i Stockholm [med *Anna Blom* (Blume)], † 1731 ²³/₁, dotter af hofkonditorn Tobias Blom (Blume) från Spandau och hans 2:a fru, Anna Tecklean, i hennes 2. gifte.

Barn (bl. a.):

[*Anna Margareta*]. Egde vid sin död Löfsta i Frösunda socken i Stockholms län. [Gift 1723] ⁶/₈ i Tyska församlingen.

Ett barn (Engel?). Begrofs 1679 ²¹/₆ i Jakobs kyrka i Stock-holm.

[*Johan Fredrik*]. Student i Upsala 1692.

[*Carl*] *Ulrik*. Student i Upsala 1692. Var död 1723 och efter-lämnade barn.

[*Adolf*] *Tobias*, f. 1683. Student i Upsala 1692, men inskrefs i Stockholms nation ej förr än 1702; kammarherre; begrafven 1759 ¹/₃ i Klara kyrka.

[*Hedvig Lucia*, † 1770] ¹/₉ på Biby i Gillberga socken i Söder-manlands län.

[*Gustaf*] *Gottfrid*, döpt 1693 ³⁰/₄ i Tyska församlingen.

[*Maria Engel*, döpt 1694] ¹/₅ i Tyska församlingen.

[*Daniel*] lefde 1723, men dog kort därefter.

[*Petronella*, döpt 1696] ¹⁶/₈ i Tyska församlingen. [Gift] 1718 [med handelsman] *Claes* [*Wittmack*, i hans 2:a gifte] (gift 1:0 1712 ⁷/₁₀ i Stockholm med Christina Groen, f. 1689, † 1714; 3:0 1722 ¹⁸/₁₀ med Anna Margareta von Walcker, nr 1728, i dess 2:a och mel-lersta gifte, f. 169., † 1763), f. 1686, † 1726 ¹⁸/₈.

[*Jacobina*, döpt 1696] ¹⁶/₈ i Tyska församlingen. [Gift 1:0] 1723 ²²/₈ därstädes [med *Bunge*].

Tab. 2.

[*Conrad*. — Gift med *Sheckta*, † 1763] ¹/₄ i Stockholm.

Dotter:

[*Johanna*]. Blef myndig 1731 ¹⁰/₁₁ och lefde ännu 1758 ¹⁵/₁₁. Begrofs 1759 ¹/₁ i Klara församling i Stockholm.

Öfriga barnen troligen förblandade med dem i tab. 1.

Otto Bergström.

von Radeke.

Adliga ätten nr 341.

[*Joachim Radeke*, adlad *von Radeke*]. Var död 1689. Bevistade polska kriget på 1650-talet. Erhöll 1647 i donation godset Krumen på 10 år och 1649 ³⁰/₃ samma gods på listid. Fick sedan expektans-

bref på flera gods i Pommern och i stiftet Bremen. — Gift 1:o omkring 1629 med *Margareta Styfwerth*, † 1655 på Krumen och där begravnen. Hon sade 1653, att hon varit gift öfver 24 år, men nu kommit i osämja med sin man; — 2:o [med *Anna Margareta von Tickenitz*], som lefde änka 1689.

Barn:

1. *Ett barn*. Begrofs 1655 på samma gång som modern.
2. *Twå döttrar*. Voro vid faderns död omyndiga.

Otto Bergström.

von Schönleben.

Friherrliga ätten n:r 81.

[*Johan Benedict von Schönleben, natural. och baron von Schönleben*]. Begrofs [1706] ²⁸/₁, 94 år gammal i Göteborg. [— Gift] 1:o [med *Anna Elisabet von Ascheberg*], som begrofs i Göteborg; — 2:o 1702 ²⁹/₁ i Göteborg med *Agneta Elisabet von Altem-Bokum*, som begrofs 1710 ⁹/₁₀ i Göteborg.

Döttrar:

1. *Johanna*, f. 168 . [Gift med *von Kurth*].
1. [*Elisabet*].

Otto Bergström.

Silfverbögel.

Adliga ätten n:r 284.

Originalsköldebrevet, där namnet stavas Sölverbögel, anträffades, väl bibehållet, sommaren 1901 i en kista gamla handlingar å godset Echo, S:t Michels län, Finland, och skänktes af ägaren till Svenska Riddarhuset. Nedanstående uppgifter äro hämtade ur donationsbref, processhandlingar m. m., allt i original (jmf. Anreps Åttartaflor III, sid. 724).

Tab. 1.

Sigfred Hindrichson, f. 15 . . , hade enligt ett af riksmarsken Claes Fleming 1595 ²²/₃ utfärdadt bref »troligen latedt sigh bruka upå Tugh och reser emot fienden» och erhöll då, enär »honum står någon löön och Besoldning tilbaka», rätt att »till Hans Kongl. Maj:ts ankomst niute eth hemman liggjandes udi Hardule by i Syssmä sochn»; kallas 1596 ⁷/₂ »qvartermestare under Axell Kurcks fana»; nämnes i ett 1601 ²²/₁₂ af »Carl Sveriges Rijkis Regerande Arffurste» från Åbo utgifvet bref »leutenant under Jesper Matsson Crus» och fick då i förläning »the hemman Hardula uthi Syssmä Sochn i Hallula heradt som han nu boor upå»; var ryttmästare då han 1605 ³/₁₀, jäml. bref dateradt Hapsall, erhöll förläning på »Normois fierding»; kallas 1611 ²⁸/₆ i ett af Jakob de la Gardie utgifvet bref »fordom ryttmästare» och var då »så svagh och

förlamadt att hann opå togh och resor ingen widere tjenst H. K. Maj:t göre kan»; † 16 .

Söner:

Claes Sigfredsson; »munsterskrifvare under wälbördigh Frantz Struks fahna» och gjorde russtjänst för sin faders gods »med fyra warachtige hestar emot Rijkzens fiender»; kallas i ett af ståthållaren Hindrich Monsson Spora 1625 ²²/₁ från Keksholm utgifvet intyg »fendrik» och var då död »udi uthfallet under Brunnis skantz».

Hindrich Sigfredsson; se tab. 2.

Tab. 2.

Hindrich Sigfredsson nob. *Sölfsverbögel*, hade för besoldning tjänt under »öfversten saligh Efwert Horns Cornet», då han några månader efter broderns död inträdde i dennes ställe som ryttare för faderns gods; kvartermästare under Hindrich Monsson Sporas »föligjandes Tawaste Ryttare Compagni»; var löjtnant 1626; [ryttmästare vid Karelska kavalleriet 1628; major vid Torsten Stålhandskes kavallerireg:te 1632; adlad 1639 ⁶/₉ (introd. 1642 under n:r 384); afsked 1643 för sina många blessyrer, dem han fått i ryska, livländska, preussiska och tyska krigen, i hvilka krig han förhållit sig tappert och manligen]; † 1653, efterlämnande en son och tre döttrar. — Erhöll 1626 ²³/₅ bekräftelse på de hans fader gifna förläningarna, samt 1630 ²⁵/₅ Hardoila och Kirialla, byar, »som nu kallas Koskipä» äfvensom Pochiola by under Norrköpings besluts villkor; erhöll ytterligare förläningar eller bekräftelse å förut innehafda 1640 ²⁸/₉, 1642 ²²/₁₁ och 1648 ²⁰/₁₁. — Gift 1642 ²²/₂ å Stenkulla i Borgå socken, då han gaf hustrun i morgongåfva »Koskis och Koskipägårdarne och alt annat så i löst som fast Allodial och Feudal, som han ärfva och förvärfva kunde», med *Ingeborg Grönfelt*, f. 16 , † 1696 före ²³/₈ och begrafven 1697 ²⁰/₆ i Koskipä sockenkyrka; dotter af öfverstelöjtnanten Lydick Mattsson, nob. Grönfelt n:r 219, till Stenkulla m. m. och hans fru Hebbla Ollonqvist till Haiko.

Barn:

[*Christian*, f. 164 ,] † 1677. Se tab. 3.

Hebbla, f. 16 , gift 16 med öfversten *Jöran Pistolekors* n:r 321, i hans första gifte.

[*Catharina*, f. 16 , lefde, änka, ännu 1702; gift] 1675 [med majoren *Peter Pistolhjelm* n:r 492] som var död 1690.

[*Margaretha*, f. 16 , † 1727 och begrafven i Syssmä moderkyrka i Finland. Gift 1675 ³¹/₈ med majoren *Johan Tandefelt*, n:r 631, f. 1640, † 1712]. — Genom henne öfvergick det stora Koskipägodset till Tandefeltarne och från dem genom arf, gifte och testamente till ätten v. Gerdten, som ännu innehar en stor del af den numera i två delar, Koskipä och Echo, klufna egendomen.

Tab. 3.

[*Christian*, f. 164 , fänrik vid öfverste Barckhusens reg:te 1671; löjtnant 167 ; ryttmästare vid öfverste Baranoffs reg:te 1676; † 1677] i

början af året [af blesyrer, erhållna i skånska kriget]. — Gift 1675 $^{20}/_4$ i Åbo [med friherrinnan *Catharina Grass* i hennes första gifte, dotter af landshöfdingen *Gustaf Grass*, friherre *Grass* n:r 91, med *Margareta de la Motte* n:r 280, samt omgift 1685 med löjtnanten *Erik Didron*].

Son:

Gustaf, f. 1676, † 1678 $^{28}/_2$ och med honom utgick ätten på manssidan.

S. Lagerberg.

Stålhjelm.

Adliga ätten n:r 475.

Jon. — Gift med *Margareta Thomasdotter*, som lefde ännu 1660.

Son:

[*Fredrik Jonsson*, 'adlad *Stålhjelm*]. Var död 1660 $^{14}/_8$. Ägde efter Norrköpings besluts villkor Öfver- och Ytterkerfva i Sibbo socken samt Sairikala, Jerwentaka och Kastari i Hollola socken i Finland. — Gift med *Anna Thomasdotter*, till *Keroo* i Helsinges socken och *Nyland*, † 1665 $^{13}/_3$, ålderstigen, på ett hemman i Öfver- och Ytterkerfva byar, hvilket *Gerh. von Schrove* 1661 $^{27}/_4$ fått i donation, men låtit *Stålhjelm*s änka bebo.

Dotter:

N. N. Gift med korpralen *Erik Sigfridsson*, som lefde 1664.

Otto Bergström.

von Trautwetter.

Adliga ätten n:r 1096.

Tab. 1.

[*Herman Georg Trautwetter*. Assessor i Dorpts hofrätt]; landtrichter i rigiska kretsen i Livland 1701 $^{7}/_4$. [Han och hans broder, *Johan Henrik*, adlades 1684 $^{32}/_5$ med namnet *von Trautwetter*]. Mellan åren 1680 och 1702 arrenderade han änkedrottning *Hedvig Eleonoras* gods i Livland och lefde ännu 1706 $^{15}/_{11}$ i Stockholm. Gift med kaptenen, arrendatorn af änkedrottningen *Hedvig Eleonoras* gods i Livland, *Johan Francks* dotter, *Anna Elisabet*.¹

Barn:

Karl Gustaf. Kapten vid öfverste *Hjelms* dragoner 1707 $^{13}/_2$; fången i Ryssland; majors karaktär vid Stralsundska eller generallöjtnanten, öfverkommendanten *Trautwetter*s regemente 1722 $^{19}/_7$.

¹ *Herman Georg von Trautwetter*s sväger hette *Völckersahm* och var inspektör, och en herr *Holmdorf* var hans nära släkting. *Johan Francks* broder var ryttmästaren *Kasper Franck*, hvilken drunknade.

[*Johan Reinhold*, friherre Trautwetter.]

Burchard Ernst. Major; † före 1739 $^{26}/_2$. Se tab. 2.

Katarina Elisabet. Gift med majoren *Gustaf Vilhelm von Klodt*, sedermera *von Klodt Trautwetter*. Deras son, Reinhold Vilhelm von Klodt genannt Trautwetter, var major år 1752 $^{20}/_4$, och skulle enligt bestämmelser af sin morbroder, friherre Johan Reinhold Trautwetter, i händelse denne och dennes bröder ej lämnade några manliga lefvande afkomlingar efter sig, upptaga namnet Trautwetter och blifva innehafvare af fideikommisset Hohendorf, hvilket han äfven blef 1752 $^{20}/_4$, sedan hans kusin, Johan Reinholds brorson, Burchard Ernst, dött 1743. Reinhold Vilhelm von Klodt Trautwetter blef stamfader för den ännu i Tyskland lefvande greffliga ätten Klodt-Trautwetter.

Gertrud Dorotea. Gift med öfverstelöjtnanten *Johan Elias von Starensköld*, sedermera *von Starensköld-Trautwetter*. Han hörde till adliga ätten Starensköld n:r 1099, och var den Johan Starensköld, som omnämnes i Anreps Svenska adelns ättartaflo IV, sid. 131.

Hedvig Eleonora. Gift med kaptenen *Gustaf von Hirschheijdt*, sedermera *von Hirschheijd Trautwetter*, (adliga ätten n:r 680).

Tab. 2.

Burchard Ernst (son af Herman Georg von Trautwetter, tab. 1). Han började sin militära tjänst 1694; 1701 $^{25}/_3$ löjtnant vid öfverste Gustaf Ernst Albедыls dragonregemente från kornett; 1702 i juli ryttmästare vid Östgöta kavalleri; 1703 $^{20}/_{11}$ major vid grefve Stenbocks värfvade dragoner; 1724 anhöll han om öfverstes afsked, men fick endast majors karaktär, heder och rang. Han bevistade öfvergången af Dünafloden; belägringen af Thorn 1703 och blef fången i slaget vid Pultava samt fick utstå svår fångenskap i Ryssland. Efter fredens avslutande återfick han sina gods i Finland. Före 1739 $^{26}/_2$ var han afliden. Gift med *Barbara Hedvig von Völckersahm*.

Barn:

Burchard Ernst. År 1743 $^6/_8$ dog han som minderårig i Montpellier i Frankrike och med honom utslocknade Herman Georg von Trautweters gren på manssidan.

Dorotea Gertrud. Gift 1:o före 1739 $^{26}/_2$ med öfverstelöjtnanten *Valentin Johan Krüdener*; — 2:o 1757 med livländska landtmarskalken friherre *Leonard Johan von Budberg*, (adliga ätten n:r 98).

Tab. 3.

[*Johan Henrik Trautwetter*. Adlad på samma gång som sin broder Herman Georg med namnet *von Trautwetter* år 1684 $^{31}/_5$.] I adelsbrevet kallas han löjtnant vid öfverste Pistolekors regemente, och hans broder nämner honom som sådan äfven före 1684 $^{31}/_5$.

Huruvida Johan Henrik von Trautwetter hade några manliga afkomlingar kan jag ej med bestämdhet afgöra, men i början af 1700-

talet funnos åtminstone följande i svensk tjänst varande personer med namnet Trautwetter.

Baltzar Trautwetter blef från kornett vid öfversten Karl Gustaf Horns regemente fänrik därstädes 1707 ²²/₁₁ och fick 1719 ³⁰/₁ afsked som löjtnant vid Bergsregementet.

Baltzar Trautwetter, född i Sverige, var 1702 40 år gammal samt då furir.

B. H. Trautwetter var 1689 i juli musquet vid öfverste von der Lühnens regemente; 1690 korpral; s. å. i september korpral vid grefve Bielkes regemente; 1700 furir; 1703 sergeant; 1705 fältväbel; 1707 fänrik och 1712 löjtnant.

Georg Herman Trautwetter. Kapten vid Svea lifgarde 1709 och dog som sådan i Riga 1710 ²¹/₈. Då han var kapten vid Svea lifgarde, kan det nästan tagas för gifvet att han hörde till en adlig familj.

Herman Gustaf Trautwetter var 1704 kornett vid generalmajor Albedyls värfvade dragoner; 1705 ³/₂ löjtnant därstädes vid kapten Boltens eller kapten Gersdorffs kompani; 1705 ²⁵/₁₂ kapten vid generalmajor Meijerfelts värfvade dragoner, hvilket regemente var detsamma som Albedyls dragoner.

Trautwetter.

Friherrliga ätten n:r 180; †.

[*Johan Reinhold von Trautwetter* (son af Herman Georg von Trautwetter, adliga ätten von Trautwetter, n:r 1096). Han blef 1720 ²/₃ friherre med namnet Trautwetter]. År 1701 ²⁵/₃ blef han kapten vid öfverste Gustaf Ernst Albedyls dragonregemente; s. å. ³/₈ major; 1703 ²⁰/₁₁ öfverstelöjtnant vid nämnda regemente, hvars chef då var öfverste Meijerfelt; 1712 i november öfverste vid generalmajor Stuarts regemente; 1715 ²⁴/₄ generalmajor och var då öfverste för änkedrottningens lifregemente till fot; 1719 ²¹/₉ öfverkommendant i Stralsund och generallöjtnant; 1721 ²⁴/₁₁ chef för Stralsundska garnisonsregementet. Han erhöll 1722 ²¹/₈ tillstånd att från Stralsund öfverresa till Sverige. Efter Stralsunds förlust 1715 blef han fången och förd till Sachsen, hvarifrån han, på ed att 1719 i mars åter inställa sig, ifall han innan dess ej kunde blifva medelst lösen befriad från fångenskapen, fick återvända till Sverige.

[År 1741 dog han ogift och slöt själf sin friherrliga ätt] samt blef, i enlighet med i sitt testamente af år 1733 ³⁰/₆ uttalad önskan, begravnen i det af släkten von der Osten köpta grafkoret i Mohrdorffs kyrkan. *

Karl K:son Leijonhufvud.

* Uppgifterna äro hämtade ur biografica i riksarkivet och ur regemensarkiven i krigsarkivet.

En porträtt-enquête i Sverige.

Från friherre *V. M. von Born* har redaktionen mottagit nedanstående uppsats, hvilken med nöje publiceras, så mycket mer som redaktionen just varit betänkt på att få till stånd ett systematiskt insamlande af porträttförteckningar. Jämför här nedan sid. 152

I samma mån som porträtterandet banaliserats genom fotografien och tidningsillustrationerna, har intresset för de konstnärliga porträtten, enkannerligen de från äldre tider, stigit. Också på detta område är Sverige ett rikt land. Utom den ståtliga samlingen på Gripsholm och andra i allmän värjo befintliga porträttgallerier — kyrkorna icke till förglömmande — finnas i landets många enskilda slott och herregårdar kollektioner, som t. ex. på Skokloster och Vibyholm uppgå till flera hundra porträtt. Jämväl i städerna förekomma i flertalet bildades hem porträtt. Öfver de flesta samlingar finnas väl mer eller mindre fullständiga och tillförlitliga förteckningar, och en del af dessa äro äfven i tryck utgifna. Men någon öfverblick af det hela står icke för närvarande att vinna.

Det vore dock icke förenadt med alltför stora svårigheter, vill det synas, att i ett gemensamt uppslagsverk sammanföra de nödigaste personaluppgifter från alla dessa större eller mindre samlingar och öfver hufvud taget om allt hvad som finnes af historiska och familjeporträtt. Om någon förening eller om tre ansedda fackmän — t. ex. en historiker, en genealog och en konstkännare — toge sig saken an, så vore det förvisso icke svårt att för företaget intressera både den porträttälgande allmänheten och ett behöfligt antal unga medhjälpare. Flertalet upplysta ägare skulle otvifvelaktigt själfva insända afskrifter af sina förteckningar eller ifylla för ändamålet uppgjorda blanketter, och där hjälp på platsen erfordrades, skulle yngre fackmän biträda. För själfva enquête-arbetet — d. v. s. uppsökandet af de inrättningar och hem, där porträtt finnas, samt blanketternas utdelande och insamlande — funnes antagligen intresserade personer att tillgå på de flesta orter. Det

gällde blott att fördela områdena samt ordna arbetet och korrespondensen.

Vissa gränser böra naturligtvis uppdragas och redan vid uppgifternas insamlande iakttagas. Enquëten borde väl omfatta alla slag af oljefärgsporträtt, så ock akvareller och pasteller — miniatyrporträtten och silhuetterna inberäknade — men af praktiska skäl icke gravyrer, stick och svartprofiler. Måhända kunde på samma gång originala porträttbyster och medaljonger antecknas. Tidpunkten kunde fixeras till sekelslutet och enquëten sålunda omfatta alla porträtt tillkomna före och t. o. m. år 1900. Men då det kan befaras, att materialet därigenom blefve med särskild hänsyn till dess publicerande öfvermåktigt, kunde äfven sekelmidten, år 1850, fastslås som gräns — eller den tidpunkt då fotografien gjorde sitt egentliga intåg i världen. I en framtida andra serie kunde porträtten efter 1850 få plats.

Vid redigerandet af uppslagsverket blefve det kanske nödvärdigt att under det alfabetiska ordnandet, till en särskild serie afskilja porträtten af utlänningar, detta ord dock taget i sin trångaste mening. I hufvudserien borde nämligen ingå: porträtt af svenskar af alla stånd, inberäknadt adelspersoner i utlandet, af finnar före 1809 och sådana finska medborgare efter 1809, som därförinnan uppnått myndig ålder eller ock tillhöra å svenska riddarhuset introducerad adlig ätt, samt af alla dessa personers utländska förfäder. Öfriga utlänningar kunde däremot upptagas särskildt. För in- och utländska regenter vore måhända af praktiska skäl betingadt att förteckna endast originalporträtt och äldre eller eljest anmärkningsvärdare kopior.

För hvarje porträtt erfordras till- och förnamn och titel, personens födelse- resp. dödsår, porträttets konstart, dess egenkap af helfigur, knästycke, bröstbild eller medaljong, porträttets höjd och bredd, signering eller annan autentisk uppgift på konstnären, årtal, om sådant finnes, äfvensom stället där porträttet förvaras. Kopior borde såvidt möjligt hänvisa till sina motsvarande original. Förkortningar måste användas, särskildt för de allmänna samlingarna, såsom Gripsholms, Nationalmuseums, universitetens, och större enskilda, såsom Skoklosters, Vibyholms m. fl. Okända porträtt upptagas med sina nota *characteristica* uti en skild afdelning, ordnade efter de ställen, där de finnas. Af stor vikt vore att få alla okända porträtt så småningom i bild publicerade, på sätt i Personhistorisk tidskrift redan påbegynts.

Men huru många porträtt skall slutligen enquêten gifva till resultat? På denna fråga är naturligtvis vanskligt att gifva svar. Men till jämförelse må meddelas, att i Finland, där en liknande enquête för några år sedan var anordnad, sträckande sig ända till den närvarande tiden, antalet förtecknade porträtt (målningar) uppgick till 7,200, däraf omkring 300 miniatyrer och inalles 132 okända (antagligen dock flerstädes både miniatyrer och okända oförtecknade). Måhända skulle antalet i Sverige intill 1850 uppgå till femdubbelt denna siffra, dupletter naturligtvis medräknade, eller inemot 40,000.

Skola icke kostnaderna för enquêten, dess bearbetning och publikation blifva alltför dryga? Ja, svaret på denna fråga beror väsentligen af det intresse, som kan påräknas för detta fosterländska företag. I Finland skedde hela enquêten, d. v. s. insamlingen af primäruppgifterna, utan kostnad — förmedlad utslutande af enskildas intresse och offervillighet. Det var Fornminnesföreningen, som hade saken om hand, och endast tryckningen af blanketterna belastade föreningens budget. Tyvärr hafva de snäfva tillgångarna icke ännu medgifvit materialets redigering och publikation. — För Sveriges vidkommande kan man försöksvis göra följande beräkning. Om text och tryck ställas så, att uppgifter om 50 porträtt rymmas på hvar sida i medeltal, så finge vi kanske 800 sidor, eller 50 tryckark. Om priset för en upplaga af 1,000 ex. beräknas per tryckark till 60 kr. sättning och tryckning samt 1,000 kronor för papper och häftning, blanketter och resor m. m. till 1,000 kr. äfvensom redaktion till 3,000 kr., så fingo vi ett kostnadsbelopp af 8,000 kr. Med ett pris af 10 kr. per ex. skulle ju denna kostnad med tiden blifva betäckt. Förlaget och hvad som brister borde emellertid icke vara omöjligt att anskaffa genom vädjan till upplysta mecenater, dem Sverige tack vare sin urgamla frihet och allmänanda i alla tider haft förmånen äga i jämförelsevis stort antal. Det gäller blott att gå an med arbetsifver och hängifvenhet — och att minnas, att äfven på detta område »den dag kan komma, då allt vårt guld ej räcker att samla minnet af den svunna tid».

Djursholm den 19 oktober 1904.

V. M. v. B.

En vädjan till dem det vederbör.

Af **Historicus.**

I den väl skrifna lilla minnesrunan öfver f. d. riksarkivarien *C. T. Odhner* i denna tidskrift nästföregående häfte framhålles, att hans ledamotskap af Svenska Autografsällskapet var att uppfatta såsom ett uttryck för, att sällskapet i sin mån är och vill vara ett vetenskapligt samfund med afsikt att främja en viss gren af historisk forskning — personhistorien — ej blott en förening för samlare af ett särskildt slags kuriosa. I sammanhang härmed vidröres med lätt hand det hos den historiska vetenskapens målsmän och verkliga idkare ej alldeles ovanliga »misstroendet» mot autografsamlare och — låt oss tillägga — vissa genealogiska och s. k. personhistoriska författare. Tydligt är, att en hufvudorsak till denna misstämning är till finnandes i den brist på vetenskaplig skolning, som tyvärr allt för ofta möter hos för öfrigt all aktning värde samlare och författare på det ifrågavarande området. Den moderna vetenskapens stränga kraf på kritisk analys och värdering af källorna, på noggrannhet och exakthet i afseende på uppgifter, på samvetsgrannt meddelande af grunderna för gjorda påståenden m. m. synas ännu icke i önskvärd utsträckning tillämpade på denna gren af historiskt författarskap. Till följd af denna brist blir också detta arbete ofta för den verkliga vetenskapen utan värde eller åtminstone betydelösa, än det *behöfde* vara.

Om hvarje författare på detta område åtminstone ville hafva godheten att öppet omtala, *hvarifrån* han hämtat de uppgifter, han lämnar, vore ändå något, ja t. o. m. icke så litet vunnet. I själfva verket är detta en ganska billig begäran. Dilettanten förmenar visserligen, att hans författareära skulle komma att lida, om han efterkomme detta anspråk, hvars berättigande af våra dagars historici och filologer anses vara själfklart. I verkligheten skulle det gå alldeles tvärtom. Hans prestige som författare, som nu bland de sakförståndige är ungefär lika med noll, skulle då först erhålla fast grund.

Men svarar man — jag vill icke belasta min framställning med tråkiga noter under texten, hvilka för öfrigt ingen läser. — Hvarför just »tråkiga»? Liksom »skönheten ligger i betraktarens

öga», så ock ofta det som intresserar eller icke. Hvad den ene finner »tråkigt», finner den andre mången gång högst intressant och tvärtom. Men för öfrigt: låt då gärna bli de där noterna! Meddela i stället källanvisningarna inom eller utom klammer i själva texten eller i form af följdupplysningar efter den avslutade framställningen! På sättet kommer här föga an. Hufvudsaken är, att sådana för kontrollen och kommande forskare oundgängliga upplysningar lämnas. Den, som negligerar denna fordran, får finna sig i, att också hans arbete af vetenskapen negligeras eller måste af denna göras om ifrån grunden, medan han i motsatt fall kunde hafva det goda medvetandet, att i sin mån hafva redligt försökt och måhända äfven lyckats, att draga något litet strå till vetenskapens stora stack.

Äfven hos personhistoriska författare borde syftet vara att — såsom vår främste häfdatecknare uttrycker det — lämna ifrån sig »ett arbete, ej ovärdigt vetenskapens närvarande ståndpunkt». Var för öfrigt ej så säker på, att ingen läser noterna, som dock lämpligast torde böra sättas under texten. De finna ofta flere intresserade läsare, än somliga författare ana. »De kunna — säger Geijer — bekvämligen eller obekvämligen behandlas allt efter olika läsaresh godtycke; och skola ej beklaga sig».

Alltså: var ej alltför rädd för noter! Vår vädjan lyder än en gång: *Tala i hvarje fall för all del om, hvarifrån i texten meddelade uppgifter äro hämtade!*

Tysk centralanstalt för släktforskning.

I Tyskland, där man redan förut har två stora genealogiska samfund, Herold och Roland, har under förliden vår bildats en »Verein zur Begründung und Erhaltung einer Zentrinstelle für deutsche Personen- und Familien-Geschichte». Föreningens ledande kraft tyckes vara juris doktor Breymann i Leipzig. Bland grundläggarna märkas för öfrigt historici, jurister och representanter både för litterära och praktiska intressen.

Föreningens mål är att få till stånd ett slags centralinstitut för person- och släkthistoria. Man vill småningom insamla genealogisk-biografisk litteratur eller åtminstone fullständiga förteckningar öfver dylik, aftryck af sigill och exlibris, ett etymologiskt register öfver tyska familj- och ortnamn, en förteckning öfver släktförbund, stiftelser och släktdonationer, samt slutligen en samling originaluppgifter från enskilda personer om deras släktförhållanden och deras minnen. Verksamheten är redan i full gång och blanketter utsända till medlemmarna

att af dem spridas. Tillsvidare lefver föreningen endast på medlemmarnas bidrag, men när uppgifterna insamlats, vill institutet tillhandagå med upplysningar mot en ringa uppgift. Till skillnad från de äldre föreningarna, tyckes denna vara anlagd på den stora publiken. I hela sin praktiska anordning med en bestämd arbetsplan och ett påtagligt syfte är företaget ett barn af sin tid.

Äfven utlänningar mottagas som medlemmar i sällskapet. Närmare upplysningar lämnas Svenska Autografsällskapets medlemmar benäget af friherrinnan Thyra Klinckowström, Stafsund.

Personhistorisk litteratur.

Kunskap för alla. Svenskt biografiskt handlexikon.

Ny upplaga. Alb. Bonnier.

För någon tid sedan sammanträffade rec. med en framstående vetenskapsman, för hvilken personhistoria och biografi ingalunda äro främmande, äfven ikonografi torde icke vara utom hans intressesfär, men att Alb. Bonnier sedan fyra år utgifver en illustrerad upplaga af det Hofbergska biografiska handlexikonet, därom hade han ingen aning. Detta förhållande är närmaste anledningen till följande rader, ty, om också en ny upplaga af Hofbergs under åren 1873—1876 utgifna, skäligen svaga och i många fall otillförlitliga biografiska handlexikon är ägnad att hälsas med misstro, måste dock omdömet blifva ett helt annat, när man tagit kännedom om den nu utkommande, till bokstafven N fortskridna nya upplagan, som har sin största förtjänst i den stora mängd porträtt, den innehåller, samt i de af sakkunnig hand reviderade och de nytillkomna biografierna.

Då arbetet ännu ej i sin helhet utkommit, kan här ej blifva fråga om en utförlig anmälan; meningen är endast att här påpeka tillvaron af denna nya upplaga, som, när den föreligger fullständigt färdig, torde blifva en värdefull uppslagsbok i synnerhet för porträttsamlare. Stor omsorg synes nämligen vara nedlagd på anskaffande af porträtt; ett flertal sådana härröra otvetydigt ur privata samlingar och hafva ej förut varit synliga i tryck.

Reproduktionerna äro på det hela taget tillfredsställande, men mot valet af bilder kan i många fall göras anmärkning, t. ex. porträttet af den olycklige Erik Brahe; man har nämligen afbildat ett undermåligt träsnitt (marknadstryck) i stället för att i samlingarna vid Rydboholm eller Skokloster låta afbilda ett af de därstädes befintliga porträtten. Visserligen måste erkännas, att det måhända skulle omöjliggöra arbetets utgifvande, om man i hvarje fall skulle gå till väga med sådan noggrannhet, men hvad Erik Brahes porträtt beträffar, hade det nog varit bättre att utelämnat det, än att införa en sådan karrikatur, som nu gjorts. Man skulle nästan kunna yrka på, att bladet med detta porträtt omtrycktes.

I de flesta fall torde porträtten vara tillförlitliga, men att i den stora mängden en eller annan felaktig bild kommit att inflyta, förringar

ej arbetets värde. Här må endast påpekas, att den bild, som uppgifves föreställa öfverhofstallmästaren greve Karl Björnstjerna, i själfva verket är ett porträtt af fadern, generalen greve M. F. F. Björnstjerna, likaså har envoyén friherre Karl Hochschilds porträtt fått fungera såsom en bild af sonen, utrikesministern friherre Karl F. L. Hochschild.

Hvad arbetets rent biografiska halt beträffar torde vara bäst att ej yttra sig, förrän verket i sin helhet utkommit, dock må redan nu påpekas värdet af de nytillkomna, objektivt hållna biografierna öfver svenska politici under de senaste 30 åren.

Med fäst afseende därå att utgifvandet af Sv. biogr. lex., ny följd, alldeles afstannat och att biografierna i Nord. Familjebok 1:a uppl. äro mycket föråldrade, kan med fog sägas, att denna nya upplaga af Biogr. handlexikon fyller ett verkligt behof.

F. U. W.

Värmlands regementes (Närke och Värmlands reg:tes) historia. Under medverkan af officerare vid regementet utarbetad af C. O. Nordensvan. Stockholm 1904.

Arbetet är, som af titeln framgår, utarbetadt af regementschefen under medverkan af officerare vid regementet, af hvilka kapten W. Falk och löjtnant C. E. Nygren må särskildt framhållas. Boken omfattar tvänne delar, den första regementets historia, den andra personalhistoria.

Regementets ursprung kan, om man så vill, spåras ända till Erik XIV:s tid. Först 1623 kan man dock tala om en mera fast organisation af detsamma. Knektarna från Närke, Värmland och Dalsland sammanfördes nämligen då till ett regemente under Alexander Leslie.

Regementets historia är uppdelad i tre tidsperioder: från 1623 till Karl XII:s död 1718, från 1718 till 1812 och från 1812 till 1903. Utom för de rena krigshändelserna redogöres äfven för organisation, aflöning, beklädnad, beväpning, utredning, öfningar, fanor, tross m. m. Bland mera märkliga krigsföretag och fältslag, i hvilka regementet tagit del, må nämnas Frederiksodde 1657, tåget öfver Bält 1658, Lund 1676, Narva 1700 och Gadebusch 1712.

Texten är rikt illustrerad. Så finner man i densamma bl. a. porträtt af de flesta cheferna, afbildningar af fanor och uniformer från skilda tider, vyer af boställen, soldattorp, den i vår krigshistoria så ofta nämnda Eda skans, bilder från öfningar, lägret, byggnader å detsamma, grupper af soldater, volontärer, underofficerare och officerare — ja t. o. m. af regementets damer.

Förträffliga kartor och planer underlätta studiet.

Författaren har framhållit, att man ansett lämpligt att göra en uppteckning af regementets historia, medan ännu män finnas, hvilka minnas de gamla indelta knektarnas insats i folkets lif, då nu indelningsverket så fort sig göra låter skall afskaffas. Tvifvelsutan har man också genom denna anordning kunnat få med en mängd intressanta smådrag, hvilka äga fördelen af att kunna räknas som autentiska.

Andra delen är som nämndt personalhistoria och utgöres af lefnadsteckningar öfver officerare med vederlikar 1623—1903, rullor och förteckningar, några manskapsrotars historia m. m. Äfven denna del prydes af en mängd porträtt från regementschefen ned till soldaten Nils Morfelt d. y. m. fl.

Den svåra uppgiften att få dylika lefnadsteckningar så litet som möjligt bemängda med felaktiga uppgifter synes den, som utarbetat desamma, lyckats lösa på ett synnerligen förtjänstfullt sätt.

Som slutomdöme kan sägas, att boken är en prydnad för det regemente, hvarom den handlar, och ett värdefullt bidrag till vår krigshistoriska litteratur.

W. P.-G.

Minnesskrift vid invigningen af nya posthuset i Stockholm år 1903. I—III. Utgifven af k. generalpoststyrelsen. Stockholm 1903—04.

Det kontinentala storstäder fullt värdiga nya posthuset i Stockholm åstadkom en större jubileestämning inom generalpoststyrelsen, och denna glädje fick ett bestående uttryck i denna festskrift. Då denna skrift nu föreligger fullt färdig i tre delar, torde det vara skäligt att taga den i ett om också hastigt skärskådande.

I ett stort för divansbordet lämpadt format, i en elegant utstyrsel, där papperet, trycket och illustrationerna äro lika klara som präktiga, är boken med sitt aktningstvårdiga omfång tvifvelsutan en ståtlig representant för den höga kulturuppgift, som ett modernt postverk har att befrämja. Egentligen borde väl invigningen af ett modernt posthus ej gifva anledning till mer än sin egen och alla de gamla utdömda posthusens historia, men man har sökt skildra t. o. m. hela Sveriges posthistoria från dess ursprung under förra hälften af 17. århundradet.

Sålunda innehåller första delen en historik, författad af v. härads-höfdingen Sven P:son Lagerberg, som äfven skrifvit en intressant artikel i tredje delen om de gamla posthusen i Stockholm. Historien därom rör sig mest om trångboddhet och statsverkets ovillighet att betala nog stor hyra för en dess postverk värdig byggnad. Det ståtliga 3-millionkomplexet vid Vasagatan har postverket betalt af egna öfverskottsmedel. Hvilken skillnad mot forna tider! I öfrigt innehålla de sista delarna en historik af postväsendet från 1867 till 1903, skrifven af aktuarien Rafael Lundgren samt redogörelse af ett flertal personer för det nya posthusets uppförande. I Personhistorisk tidskrift torde det vara bäst att låta endast de båda historikerna få plats i stället för de herrar arkitekter och ingenjörer, som visserligen äfven bidragit till den stora festskriften.

Det ligger i sakens natur, att en festskrift icke får tynga med för mycken barlast af alla de fakta, som tillsammans bilda den strängare vetenskapliga systematiken. Man kan därför inte begära allt, utan mera det nöjsamma, om det nu också är sant, att särskildt den tekniska byggnadshistorien för dylikt nöjes skull icke kan gärna läsas af alla. Festskriften håller icke i sin fortsättning hvad den lofvat i

sin början. Postverkets historia under 1600-talet är emellertid icke särdeles mycket ökad utöfver hvad den kände professor Bergfalk för mer än 60 år sedan hade att berätta. Postverkets organisation skildras med anlitande af arkivmaterial allestädes och vi finna det nya egentligen för 1700- och 1800-talet. Hr Lagerberg ägnar här sin största uppmärksamhet åt personhistorien, i det han om postcheferna lämnar hvarjehanda biografiska upplysningar. Sveriges förste postmästare var tysken Andreas Wechel, utnämnd 1636, som redan 1637 afled, efterlämnande sin hustru Gesse Wechelin som rikspostmästarinna — ett fruntimmer för öfrigt af något obestämdt humör. 1643 blef tysken Johan Beijer postdirektör, död 1669, och efterträddes af sonen Johan Gustaf, postdirektör till slutet af 1690-talet, då öfverpostdirektörsämbetet 1698 inrättades och för första gången besattes med en af tidens bästa ämbetsmän, sekreteraren S. Åkerhielm.

Det hade ej skadat, om författaren närmare berört rekryteringen af personalen vid postverket, ty dess historia har många bidrag att lämna till släktförbindelsernas oerhörda betydelse för postmästarekandidaters utsikter.

Aktuarien Lundgren skildrar bl. a. de ekonomiska (något tryckta) villkoren, hvarunder postverkets tjänare befinna sig. Han ingår äfven på en utredning af postverkets räntabilitet liksom på hela mekanismens mångfaldiga tekniska detaljer — frågor, som jag naturligen hvarken för redaktörens eller läsarens skull vågar dryfta på denna plats.

L. M. B.

Sicco et sa descendance jusqu'à l'an 1318, par Hans Toll. De Navorscher, Utrecht 1904. [separat]. — *Ursprung des Geschlechts v. Taube*, von Dr. jur. Michael Frh. v. Taube. Jahrbuch für Genealogie etc. Mitau 1904. [separat].

Ofvanstående uppsatser, tryckta i utländska tidskrifter, behandla ursprunget till tvänne svenska adelsätter.

I den förstnämnda framlägges af en svensk forskare resultatet af årslånga studier rörande släktsambandet mellan herrarne af Brederode och Teilingen. Uppsatsen är hufvudsakligen polemisk, riktad mot en i tidskriften »De Wapenheraut» publicerad undersökning, men den har för svensk genealogi sitt intresse genom de slutsatser den söker fastslå rörande familjen Tolls ursprung. Floris, förste herre af Toll, var son till Floris af Teilingen och ättling i åttonde led af Sigfried eller Sicco, som 1083 nämnes i en urkund såsom broder till greve Diedrik III af Holland. Den Gerrit af Teilingen, som i våra senaste ättartaflor nämnes såsom ätten Tolls stamfader, skulle vara sonson till Sicco.

Professor von Taube i St. Petersburg, som är sysselsatt med ett större arbete rörande sin vidt förgrenade släkt med alla dess olika namnformer Tuve, Tue, Due, etc., har i ofvannämnda uppsats endast behandlat dess ursprung före invandringen till Estland. Först omkring år 1300 har släkten — enligt författarens mening — kommit till Östersjöprovinserna, närmast från Anhalt, där en släkt Duye omtalas några år tidigare. Släkten kan redan dessförinnan spåras i West-

falen och i trakten af Köln, där den först upptagit namnet, antagligen efter stamfaderns känningsnamn (den döfve), hvilket äfven förekommer såsom släktnamn i latinsk form (surdus). Att döma af åtskilliga omständigheter förde släkten i västra Tyskland en dufva i vapnet, antagligen såsom en sinnebild af namnet, ett s. k. talande vapen. Sedermera förändrades vapnet småningom; dufvan som varit placerad på en trästubbe försvann ur vapenbilden, och endast stubben stannande kvar. I denna form fördes vapnet af släkten Duye i Anhalt och sedermera af den estländska släkten och de därifrån härstammande svenska grenarna. Professor von Taubes undersökning innebär intet försök att klarlägga sambandet mellan de olika till vårt land inflyttade släktgrenarna. Därom finnes, som bekant, en utredning i Wrangels och Bergström Åttartaflor. Men hans antaganden om släktens äldre historia äro nya, och då de synas grundade på strängt vetenskapliga analyser, gifva de ett nytt prof på att man icke utan vidare får förkasta hypoteserna om de internationella släktnamnens verkliga sammanhang.

Sveriges ridderskaps och adels kalender (redigerad 1854—1904 af Gabriel Anrep). Tjuguåttonde årg. 1905. Utgifven af *Adam Lewenhaupt*. Stockholm 1904. Alb. Bonnier.

Den gamla Anrepiska adelskalendern har med den sista årgången inträdt i ett nytt skede, då redigeringen öfvertagits af riksheraldikern grefve Adam Lewenhaupt. Den vördade åldringen, banbrytaren för vår moderna släktforskning, har gått att njuta sitt otium, men hans verk fortlevver sådant det af honom grundats. De förändringar, som vidtagits i kalenderns anordning, äro endast obetydliga. Den mest väsentliga är inflickandet af födelsedagar, något som säkerligen af de flesta kommer att hälsas med tillfredsställelse. Afbildningen af svenska herresäten är också en beaktansvärd nyhet. De långa släktkalkylerna med hänvisningar till farfars sysslings son etc. — som säkerligen varit till mera hufvudbry än egentlig uppbyggelse — äro för de större släkterna reducerade, men grupperingen af medlemmarna utgår fortfarande från hufvudmannen. Den synnerligen praktiska radförskjutningen mellan släktleden har genom val af olika siffertyper gjorts än mera effektiv.

Då man jämför arbetet med den likartade kalender, som för några år sedan startades af en annan förläggarfirma, frågar man sig endast, hvarför två dylika arbeten icke kunna lära af hvarandra. Af äflan att vara originell har man icke velat acceptera ens det bästa hos konkurrenten. Hvad är det t. ex. som hindrat den Anrepiska kalendern att åtminstone för de större släkterna ha tabellariska öfversikter och den Leijonhufvud'ska att bättre markera skillnaden mellan de olika generationerna? Säkerligen obenägenheten att lära af andra, fast man nog i föreliggande fall också kan tala om en pietetsfull vördnad för traditionen. Den Anrepiska formen är i alla händelser den som mest öfverensstämmer med de motsvarande utländska kalendrarna.

Svenskt porträttgalleri. XIV. Akademier samt vitttra och lärda samfund. Stockholm 1904.

De biografiska uppgifterna i denna nyligen utkomna del af det stora nationalverket äro redigerade af förste aktuarien *K. G. Odén*. De flesta personer, som här förekomma, äro i någon af föregående delar afbildade, men biografierna innehålla gifvetvis åtskilliga nya data. Så t. ex. får man om några personer först nu veta, att de äro vetenskapsmän eller författare, under det att för andra en dylik benämning fortfarande tyckes vara sparad till framtiden. Det hela är ordnadt efter Statskalenderns uppställning; afidna personer äro medtagna, om ledigheterna efter dem ännu icke äro fyllda. Samlingen innehåller 1,329 porträtt af 945 olika personer. Endast från 12 akademiledamöter hafva porträtt ej kunnat erhållas.

Kalmar nations i Uppsala medlemmar 1663—1903. Tryckt som manuskript. Uppsala 1904. 54 sid.

Ifrågavarande lilla häfte afser närmast att utgöra förarbete till en nationsmatrikel. Med ledning af nationens album äro alla inskrifna studenter förtecknade i bokstafs följd, med uppgift om deras födelse- och inskrifningsår samt i de flesta fall yrke och dödsår. Genom sin praktiska uppställning kan listan redan i sin nuvarande form tjänstgöra som uppslagsbok.

Kristinehams familjebok. Utgifven af *Helmer Lagergren*. Kristinehamn 1904. 248 sid.

Bland de publikationsformer, som det personhistoriska intresset väljer, är den ifrågavarande en bland de nyaste. Arbetet är ett alfabetiskt ordnadt mantalsregister med biografiska uppgifter — om födelse, inflyttning, yrke och familjeförhållanden — för stadens inbyggare i närvarande stund. Det omfattar icke mindre än 1,500 personer, familjemedlemmarna oberäknade. Boken har sitt hufvudintresse som lokalt nyfikenhetsregister, men bör äfven kunna påräkna en läsekrets utom stadens gränser. Särskildt i framtiden kan den för mången forskare bli till nytta. Såsom oftast är fallet med dylika publikationer, är den möjliggjord endast genom utgifvarens gratisarbete och ekonomiska risk.

Frågor.

8. *Coenraad Piper*, född i Sverige, tjänade som ryttmästare såväl konungen af Frankrike som drottningen af Portugal och dog 1675 ^{10/1} i Nijmegen i Holland samt begrofs i storkyrkan i nämnda stad, hvarest hans vapen, en uggla sittande på en trädgren, är uppsatt. Han blef gift i Nijmegen med *Catarina Lucretia de Haan*, som förde i vapnet en hvit tupp i grönt fält, och hade med henne 6 söner och 2 döttrar. Ätten Piper fortlefde i Holland med full säkerhet i slutet af 1700-talet, och många i Holland ännu lefvande släkter kunna räkna sin härstamning från ofvannämnde Coenraad Piper.

Känner man något om nämnde Coenraad Pipers släktskap med de svenska ätterna Piper? G. I.

9. Hvar finnas porträtt af Abraham Cabeljau samt bröderna Welam, Gillis, Hubert och Gerard De Besche, hvilka inflyttade till Sverige på 1600-talet? —n.

Svar.

2. Till *Gustaf Elgenstierna* (årg. VI s. 53). På uppdrag af löjtnant C. A. Wattrang har Svenska Arkivbyrån anställt forskningar rörande den till *Ungern öfverflyttade grenen af släkten Wattrang*.

Huruvida släkten fortlever, har ännu icke kunnat konstateras, men i matriklar, kalendrar och handböcker öfver nu lefvande tjänstemän och en del andra personer i den Österrikisk-Ungerska monarkien har namnet icke påträffats. Genom undersökningar i Wien, Neusohl, Schemnitz och Kremnitz ha följande uppgifter erhållits.

Johan Gustaf Wattrang (namnet skrives med variationer: Jean Gustave de Wadrang etc.) var såsom tjänsteman vid de ungerska bergverken bosatt i olika städer inom de stora bergsdistrikten. Han lefde ännu 1768, då han tillsammans med hustrun *Maria Margareta Constantia de Röll* (namnet skrives äfven de Roll, Rollin etc.) var fadder hos en löjtnant de Röll i Kremnitz, troligen svågern. — Följande barn äro kända:

1. *Paulus Ignatius*, f. 1739 ^{31/7} i Neusohl. Präst vid jesuitorden. Studerade först i det för svenska och danska lärjungar anlagda nordiska kollegiet i Linz. Professor i retorik vid Wiens universitet 1773. Universitetskollegiets prefekt 1775. Referent i gymnasialärenden 1790. † 1800 ^{19/11} i Wien. Ogift. Har utgifvit åtskilliga skrifter (se vidare J. G. Meuzel, *Lexikon der vom Jahre 1750—1800 verstorbenen . . . in Oesterreich*).

2. *Maria Barbara Johanna*, f. 1741 ¹⁴/₁₁ i Neusohl. G. 1764 ⁷/₁₀ i Kremnitz m. *Ignatius Oberaigner*, tjänsteman vid bergverken.
3. *Johannes Nepomuk*, f. 1744 † 1753 ⁴/₆ i Schemnitz, 9 år gammal.
4. *Josephus Benedictus Aloysius*, f. 1753 ¹²/₃ i Schemnitz, tjänsteman vid bergverken i Moldau. Var 1788 gift m. *Anna Fundulus*.

Son: *Franciscus Martinus*, f. 1788 ¹¹/₁₁ i Kremnitz.

5. *Johannes Antonius Franciscus*, f. 1757 ²¹/₁ i Kremnitz.
6. *Maria Antonia Susanna*, f. 1760 ²⁷/₂ i Kremnitz.
7. *Johannes Gabriel Jacobus*, f. 1761 ²⁹/₃ i Kremnitz.

Utom dessa barn måste Johan Gustaf Wattrang ha ägt ännu två, för såvidt sex barn lefde 1759. Dessa böra då vara födda mellan åren 1745 och 1752, men hvar fadern denna tid varit bosatt är icke kändt. Ej heller har det varit möjligt att i de nämnda städerna följa släkten framåt. Då de manliga ättlingarna synas vara öfvervägande, finnes sannolikhet för att släkten verkligen lefver, kanske i Rumänien eller annorstädes utom Ungerns gränser. Forskningar efter Ignaz Wattrangs testamente eller arfskifteshandlingar, som antagligen nämna hans efterlevande fränder, hafva icke ledt till något resultat. Möjligen kunna fortsatta undersökningar bringa mera ljus i saken.

H. R.

Om tidskriftens bilagor.

Med innevarande häfte följa två förteckningar, hvilka erhållit egen paginering, i händelse någon önskar binda dem särskildt.

Med en *Förteckning öfver porträttsamlingen å Edsberg*, upprättad af auditören, friherre *Johannes Rudbeck*, och till stor del bekostad af porträttsamlingens ägare, fortsattes den serie af porträttförteckningar, som i årg. III påbörjats med samlingarna vid Uppsala universitet (Skrifter och handlingar utg. genom Svenska Autografsällskapet. V). Det är en nyhet såtillvida som det är den första privatsamling, som förtecknats. I nästa årgång är det meningen att förteckna andra samlingar, hvarefter ett lämpligt antal dylika privatförteckningar komma att utgöra ett band i serien »Skrifter och handlingar». Då tillika hvarje förteckning bildar ett afslutadt helt, kunna de också lämpligen inbindas i årgångarna.

Det vore önskvärdt att på detta sätt småningom få till stånd förteckningar öfver viktigare offentliga och privata porträttsamlingar. Om sällskapet vill upptaga den beaktansvärda idé, som af friherre von Born framkastats i en å annat ställe i tidskriften införd uppsats — att genom cirkulär söka införskaffa systematiska förteckningar öfver alla svenska porträttsamlingar —, bör detta icke åtminstone tillsvidare hindra publicerandet af förteckningar i den form, som redan börjats. Tanken att åstadkomma en fullständig uppslagsbok är säkerligen svår att inom närmaste tiden realisera, och äfven om förteckningarna skulle inflyta så hastigt, att samarbetandet läte sig göra, skulle alltid särförteckningarna tjäna sitt eget syfte, då de bygga på det släkthistoriska sambandet.

Om sällskapets medlemmar vilja insända förteckningar öfver sina porträttsamlingar, kunna dessa, efter öfverenskommelse med redaktionen, småningom publiceras i tidskriften. Förslaget att genom cirkulär söka åvägabringa material till en fullständig uppslagsbok kommer att vid ett följande sammanträde upptagas till diskussion.

Den andra bilagan är en *Förteckning öfver svensk genealogisk litteratur*, upprättad af vice slottsarkivarien doktor *Joh. Ax. Almquist*. Med sitt alfabetiska register öfver alla i tryck beskrifna svenska släkter — undantagandes dem, som endast förekomma i Anreps ättartaflor — bör den för hvarje släktforskare bli en oundgänglig uppslagsbok. Möjligen kommer den i nästa årgång att följas af en förteckning öfver *viktigare utländska genealogiska handböcker* och af en bibliografi öfver *svenska matriklar och biografiska uppslagsverk*. Den nu afslutade förteckningen ingår som n:r VII i serien »Skrifter och handlingar utg. genom Svenska Autografsällskapet».

Nya ledamöter i Svenska Autografsällskapet sedan oktober 1904.

<i>Ahlquist, V.</i> , Hofrättsauskultant. Helsingfors.	<i>Klingspor, O. G. A.</i> , Friherre, Underlöjtnant. Råbäck.
<i>Almquist, V.</i> , Byråchef. Djursholm.	<i>Kuylenstierna, O.</i> , Kapten.
<i>Andersson, F. A.</i> , Ritare. Finspong.	<i>Laurin, T.</i> , e. o. Hofrättsnotarie.
<i>Areschoug, S.</i> , Bankkassör.	<i>Leijonmarck C. E.</i> , Justitieombudsman.
<i>Arveson, O.</i> , Bokhandlare.	<i>Lilliehorn, P. F. P.</i> , Banktjänsteman.
<i>Belfrage, Å. L. B.</i> , Löjtnant.	<i>Lilliehöök, E. B:son</i> , Löjtnant.
<i>Björkman, V.</i> , Direktör. Lübeck.	<i>Lilliesköld, K. G.</i> , Amanuens.
<i>Blidberg, J.</i> , Kontorist.	<i>Linder, H.</i> , Kammarjunkare. Svartå, Finland.
<i>Bohnstedt, M.</i> , Fröken. Rinkesta, Årila.	<i>Ljungfors, V.</i> , Fil. kand., Lund.
<i>von Born, V. M.</i> , Friherre. Djursholm.	<i>von Mentzer, O. F.</i> , Löjtnant. Karlshamn.
<i>Brehmer, N. E. D.</i> , Underlöjtnant.	<i>Moberg, C. A. E.</i> , Häradshöfding. Landskrona.
<i>Carlsson, S. C.</i> , Distriktsläkare.	<i>Noreen, C. A. E.</i> , Kapten. Varberg.
<i>Creutz, G. P.</i> , Grefve, Godsägare. Nyborg, Bålsta.	<i>Nygren, C. E.</i> , Löjtnant.
<i>Cronhielm, C. E. M.</i> , Grefve, Löjtnant.	<i>Osbeck, F. A. B.</i> , Regementsläkare. Fjuggesta.
<i>Ekströmer, J.</i> , e. o. Hofrättsnotarie. Västerås.	<i>von Post, N. F.</i> , f. d. Löjtnant.
<i>Falk, G.</i> , Bankkamrer. Malmö.	<i>Rhedin, C. W. F.</i> , Underlöjtnant.
<i>Falu högre allmänna läroverk.</i>	<i>Rosin, F.</i> , Direktör.
<i>von Gegerfelt, C. E.</i> , Intendent.	<i>Silfversvärd, E. L. I.</i> , Kapten. Örebro.
<i>Geijer, R.</i> , Bruksägare. Uddeholm.	<i>Stedt, N. G. C. A.</i> , f. d. Ryttmästare.
<i>Grundel, J. L.</i> , Boktryckare. Kristinehamn.	<i>Stråle, G. V. T.</i> , Kammarherre.
<i>von Haartman, J.</i> , t. f. Borgmästare. Helsingfors.	<i>Tegnér, E. H. W.</i> , Professor. Lund.
<i>Hamilton, H. A.</i> , Grefve, Kammarjunkare.	<i>Themptander, H.</i> , Jur. kand.
<i>Hammar skjöld, C. H. A.</i> , Arkivamannuens.	<i>Toll, K. O.</i> , Major.
	<i>Uddgren, H. E.</i> , Löjtnant.

Rättelser och tillägg till årg. VI.

Sid 25 rad 7 o. 9 uppfifrån står: 1770, läs: 1771.

Till uppsatsen: **Några svenska talande vapen** (sid. 11):

sid. 13 not 1. läs: som rådsmedlemmar i städerna.

» 14 rad 17 nedifrån står: en örn läs: en due.

» 16 » 10 » läs: 2: 581.

» 17 » 16 » läs: 2: 572.

» 20 » 1 » läs: 1892.

Å sid 14 har jag nämnt, att ett enda sigill tillhörigt en medlem af den danska Due-ätten, *Martinus Due* (1364) visar en dufva och är anmärkningsvärdt likt

den svenske *Olaff Duwas* vapen. Emellertid meddelar mig herr arkivarien Thiset, att »Martinius Dues originale sigil 1364 viser Duernes sedvanlige Ørn og ikke 'en siddende Fugl'. Tegneren har ganske misforstaaet det meget medtagne sigil og ved Reproduktionen er hans Tegning yderligere blevet forvansket.» Det är den af mig åberopade afbildningen hos Henry Petersen, Danske adelige sigiller, som här afses. Det var för mig naturligtvis omöjligt att känna till, att denna afbildning är oriktig. Genom nu meddelade upplysning försvinner det sista svaga stödet för antagandet af ett samband mellan den svenska och den danska *Duwa*-ätten.

Den af mig sid. 15 nämnde »herr Peder Nielsen Dues» sigill finns hos H. Petersen, n. 576, 697. Båda sigillerna visa en örn. »Den 1641 adlade æt Due af Ølstedgaard er ætling af den 1505 adlade Henrik Nielsen Due og diplomtet 1641 er kun en Fornyse af Adelskabet», meddelar hr Thiset. I tillägg till Danm. Ad. Aarb. X (s. 541) säges ätten Due af Ølstedgaard »vistnok» härstamma från den 1505 adlade ätten Due.

Till hvad jag sid. 22 yttrat om snedbjälkens ställning i Ekavapnet och det kungliga Vasa-vapnet bör tilläggas, att flera andra fall kunna uppvisas, då bjälken går uppifrån nedåt från vänster till höger i stället för från höger till vänster. Det förra förhållandet äger t. ex. rum i det kungliga Vasa-vapen, som återfinnes på en tapet väfd för Gustaf Vasa (möjligen af P. de Bucher) och är afbildadt i Böttigers arbete »Svenska statens samling af väfda tapeter», D. I, pl. IV, samt därifrån hos A. Hazelius, Samfundet för Nordiska Museets främjande 1895 och 1896, sid. 40, vidare i hjärtskölden till det kungliga vapnet på en tafia med Karl IX:s porträtt, afbildad i Sveriges historia från äldsta tid² . . . 4: 242 samt hos F. U. Wrangel, Svenskt Pantheon, pl. 9, å ett praktmynt från Johan III:s tid, afbildadt Sver. hist.² 4: 137, i hjärtvapnet till kungliga vapnet på den stora plansch visande Gustaf Adolf i kunglig skrud, som är afbildad a. a.¹ 4: 27. I alla dessa fall torde det dock få anses vara tecknarens, resp. gravörens fel, att bjälken fått oriktig ställning. Emellertid förekommer redan under medeltiden en dylik växling mellan snedbjälke och hvad man förr kallade gimbalk i samma adliga ätts vapensköldar; se B. E. Hildebrand, Svenska Sigiller från Medeltiden I: 72: (under *Snedbjelke*, A och T); jfr Personhist. tidskr. V: 76 (under *Læma*). Huruvida äfven här växlingen skall anses bero på misstag, vill jag lämna osagdt.

Till uppsatsen: **Bidrag till vår medeltida personhistoria** (sid. 63):

Sid 65 rad 18 nedifrån *står*: hvarje, *läs*: en.

» 66 » 11 uppifrån *läs*: (Silfverstolpe och).

» 68 — — — — *läs*: »en man som —».

Den å sid. 64 framställda anmärkningen mot C. G. Styffes datering af ett medeltidsbref utgår såsom obefogad, då brevet är utfärdadt »tiisdaghin næst för warfru dag», icke »warfrudagh»; å rad 22 nedifrån bör sålunda stå: 23 mars 1473.

Jag ber härmed få på det djupaste beklaga det oförsvarliga förbiseende, som jag gjort mig skyldig till genom ifrågavarande anmärkning, och ber den af denna så oberättigade anmärkning drabbade högtärade forskaren vördsamt om ursäkt.

L. Fr. Læffler.

PERSON-REGISTER.¹

Abjörnsson, Ulf. 71.	Arfwolander (Arvolander),	Bark. 36.
Abrahamsson, Abrah. Bur-	Catharina. 97.	» Samuel. 36.
man. 31.	» Elin. 97.	Barnekow, Brita. 94.
Adelcrantz, Anna Charlotta	» Henricus. 97.	Barts, Eva. 32.
38.	» Johan. 97.	Baxter, Helena. 97.
» Brita Catharina.	» Marg. Henriks-	von Becker, Axel. 45.
38.	dotter. 97.	» Peter Gustaf.
» Göran Josua. 38.	» Maria. 97.	45.
» Hedvig. 38.	» Matts. 97.	Behm, Catharina. 33.
» Johanna. 38.	Armfelt, G. M. 117.	Bengtsson, Ingeborg. 2.
Adlerheim, Carl. 34.	Aroell, Sara. 34.	Bengtsson, Gregers. 3.
» Pehr. 34.	Arosel, Christina. 31.	Benktsson, till Vinsetorp,
» Petrus. 34.	Aroselius, Anna. 33.	Karl. 63.
Adlersparre, Georg. 85.	» Carl. 33.	Berck, Elias. 102.
Ahlqvist, Margeta. 97.	» Catharina. 33.	von Berckner, Gerhard. 37.
Ahlrooth, Olof. 105.	» Johan. 33.	Berg, Ebba. 33.
Albogia, Helena. 97.	» Lars. 31.	Bergbom, Gustaf. 105.
Alfsson, Knut. 127.	» Laurentius. 33.	Bergman, E. 52.
Almquist, Johan. 153.	» Laurentius Petri.	Bergner, Lars. 37.
von Altem-Bokum, Agn.	33.	Bergström, Otto. 55, 133.
Elisab. 135.	» Magdalena. 33.	134, 135, 137.
Ambrosiani, Sune. 95.	» Margareta. 33.	Bese-ätten. 1.
Amneus, And. Joh. 35.	» Olaus. 33.	Beyerstén, Erik. 40.
Amundsdotter, Kristina. 3.	» Olof. 33.	Bielke, Erik Turesson. 1, 3.
Anckarstjerna, Cornelius. 54.	» Petrus. 33, 34.	» Gunilla. 3.
And., Israel Andreasson. 20.	Arosell, Brita. 35.	» Thure, grefve. 40.
Andersdotter, Anna. 100.	» Carl. 34.	Billman. 35.
» Helena. 97.	» Catharina. 34.	» Dorotea. 35.
Andersén, Thomas. 54.	» Christina. 34, 35.	Bise. 1.
» Ursula. 54.	» Sara. 37.	Biörn, Brita. 97.
Andersson, Gregers. 4.	» se Aroselius.	» Lars. 97.
» Theofil. 51.	Arvidsson, Adolf Ivar. 50.	» Maria. 97.
Anckarsvärd, Carl, frih. 85.	von Ascheberg, Anna Elisab.	» Simon. 97.
Antelius (Anttelius, Ante-	135.	Biörnholm, Maria. 97.
lin), Brita. 97.	Axeen, Johan. 97.	Biörnström, Daniel. 97.
» Christina. 97.	Axell, Johan. 97.	» Jacob. 97.
» Henrik. 97.	» Johannes. 97.	» Lars. 97.
Anundson, Gustaf. 130.	» Simon. 97.	Björnlade, Karl Larsson.
Appelman. 84.	Bachér. 84.	129.
Arbogensis, Joh. 36.	Backman, Carl. 97.	Björnram, Erik Ottesson.
Arenius, Olof. 80.	Bahr. 84.	125, 128.
Arfwolander (Arvolander),	Balckholm, Catharina. 97.	Björnstjerne, Karl, grefve.
Andreas. 97.	Barck, Rebecca. 29.	146.
» Brita. 97.		» M.F.F., grefve.
» Carl. 97.		146.
» Carolus. 97.		Blackstadia, Anna. 36.

¹ Utabetndt af O. B.

- Blackstadia, Cath. 33, 36.
 Blackstadius. 36.
 Blohm, Anna Elisabet. 97.
 » Anna Marg. 97.
 » Daniel. 97.
 » Maria Christ. 97.
 » Mathias Daniel. 97.
 Blom (Blume), Anna. 134.
 » Tobias. 134.
 Blomensköld, Bleckert Kristoffer. 45.
 » Hans Henrik. 45.
 Bohm, Anders. 97.
 Bohm, Anna. 97.
 » Brita. 97.
 » Gustavus. 97.
 Boij, Johan Fredrik. 88.
 Bonde, Brita Tordsdotter, 128.
 » Carl Carlsson, frih. 55.
 » C. J., frih. 59.
 Bondstorp, Peter. 105.
 Bonelij, Johan. 105.
 Bonelius, Malin. 97.
 » Sigfrid. 97.
 Bonge (Bong), Elisabet. 97.
 » Henrik. 97.
 » Isac. 97.
 » Magdalena. 97.
 » Margareta. 97.
 » Maria. 97.
 » Simon. 97.
 » Zachris. 97.
 von Bondorff. 97.
 Bonstorf (Bonstorph), Andreas. 97.
 » Zachris. 97.
 Borgman. 35.
 Borin, Anders. 35.
 » Anna. 35.
 » Johan Fredrik. 35.
 » Sven Gustaf. 35.
 von Born. V. M. 140, 153.
 Bovallius, släkten. 48.
 Boysman, Antonij. 105.
 Bozæus(-a), Brita Caisa. 35.
 » Christian. 36.
 » Justina Elisabet. 35.
 » Maria Christina. 35.
 » Petrus. 31, 35.
 Brahe, Ebba. 94.
 » Erik. 145.
 » Per. 49.
 Brauver, Mauritz. 98.
 Bredberg, Erica Charl. 32.
 Bredberg, Erik. 32.
 » E. W. 28.
 » H. W. 28.
 » Jon. 32.
 » Maria Magd. 32.
 » Pehr Jonas. 32.
 Brenner, I. 105.
 Breymann. 144.
 Broander. 84.
 Bromander, C. V. 50.
 Bruse, Anders. 105.
 von Bredberg, Leonard Johan. 138.
 Bugenhagen, Marg. 28.
 Bunge. 134.
 Bunn, Catharina. 98.
 Burman, Abraham. 31.
 » Abraham Wilh. 31.
 » Fab. 31.
 » Jacob. 31.
 » Johan Wilhelm. 31.
 » Lars. 32.
 » Olof. 32.
 Buschera, C. M. 31.
 Bylow, Anna Fickesdotter. 1.
 Byre, Carin. 98.
 Bysi. 1.
 Bång. 31.
 Böök, Anna. 98.
 Cabeljau, Abraham. 151.
 Cajanus, Brita. 98.
 » Catharina. 98.
 » (Cajanius) Johan. 98.
 » Johannes. 98.
 » Laurentius. 98.
 » Nicolaus. 98.
 » Sara. 98.
 » Susanna. 98.
 » Sven. 98.
 Calicius, Anna Cath. 98.
 » Catharina. 98.
 » Maria. 98.
 Caloander. 28.
 Cammerath, Regina. 133.
 Candelberg, Anna. 98.
 » Johan. 98.
 Carland, Anna. 98.
 Carlenius, Andreas. 98.
 » Andreas J:son. 98.
 » Anna. 98.
 » Johannes. 98.
 Casparsdotter, Brita. 97.
 Caspers, Gustaf. 30.
 Casström, Nils. 37.
 Castrén (Castreen), Matthias. 98.
 Castrenius, Olaus. 98.
 Cauppman, Eric. 98.
 Cavalli, Carl Gustaf Wilh. 46.
 » Lina. 46.
 Cederström, Bror, frih. 88.
 Celsing, G. 55.
 » Gust. 38.
 Chore, Henricus. 98.
 » Lars Larsson. 98.
 Christersson, Johan. 130.
 Christiernin, Chr. 33.
 » Joh. 31.
 Claesson till Vik, Nils. 125.
 Cla:son. 31.
 Classon, Johan. 84.
 Clodt von Jürgensburg. 52.
 Clowsköld (Klöfversköld). 37.
 Cnudsdotter, Anna. 103.
 » Carin. 103.
 Collin, Christina. 98.
 Cortman, Rebecca. 29.
 Cramér. 84.
 Creutz, Claes, frih. 54.
 » Ernest. 98.
 » Gustaf, grefve. 98.
 » Sofia. 98.
 Crumbygel, B. D. 133.
 » Christoffer. 133.
 Cruus, Isaak. 81.
 Dahlström, Margareta Christina. 98.
 » Olavus. 98.
 » Olof. 98.
 Dalecarlus, Olaus. 36.
 » Olaus Petri. 33.
 » Petrus Olai. 33, 36.
 Dankwardt, Catharina. 36.
 De Geer, Charlotte. 114.
 De la Gardie, Ebba Marg. 94.
 » Jacob. 94.
 von Der Fehr, Anna Christina. 99.
 » Helena. 99.
 » Joachim Christ. 99.
 Didrichs, Sofonias. 80.
 Didron, Erik. 137.
 Djäken, Jörris. 2.
 Dobbén, Jost. 49.
 Dobbén, släkten. 48.
 » Barbara. 49.
 » Beata Katarina. 48.
 » Louise. 48.
 Drefling, Anna. 33.
 Due-ätten. 14, 153.
 Due, Henrik. 15.

- Due, Henrik Nielsen. 15,
155.
» Martinus. 14, 154.
» Morten. 15.
» Olaff. 13.
» Peder. 13.
- Durchman (Durckman), Daniel. 98.
» Elisabet. 98.
» Elsa. 98.
» Jacobus. 98.
» Johannes. 98.
» Josef. 98.
» Zachris Zachariasson. 98.
- Duva, Martin. 15.
Duve, Peter Nilsson. 15,
155.
Duwa, Olaff. 13, 14, 155.
Dwa, Peter. 15.
Dwan, Brita. 33.
Dyre, Mätta Ivarsdotter. 127.
- E**hrensward, greve. 34.
Eichhorn, Chr. 59.
Ekeblad, Johan. 52.
» Klas. 52.
Ekelund, Johan Gustaf. 133.
Ekstrand, Viktor. 48.
Elgenstierna, Gustaf. 54,
151.
» Jean Wilh. 53.
» Reinhold. 53.
Elineson, Karl. 67.
Emmiken. 20.
Engelcrantz, Eva Helena. 30.
Enroot (Eneroot, Eneroth), Anna. 98.
» Helena. 98.
Erwasti (Erwast), Andr. 98.
» Brita. 98.
» Clara. 98.
» Elisabet. 98.
» Henric. 98.
» Israel. 98.
» Johan H:son. 98.
- Erici, Laurentius. 36.
Eriksdotter, Sigrid. 22.
Eskilsdotter, Lisa. 98.
von Essen, Alexander. 113.
» Erik. 34.
» Hans Henrik, greve. 113.
- Essén, Joh. 34.
Estlander, Anders. 99.
» Christina. 99.
» Gabriel. 99.
» Henrik J:son. 99.
» Jacob. 99, 105.
- Estlander, Johan. 105.
» Jöran. 99.
» Margeta. 99.
» Maria. 99.
» Sara. 99.
» Zacharias. 99.
- F**agerholm, Anders. 99.
» Anna Cath. 99.
» Brita. 99.
» Carl. 99.
» Gustaf. 99.
» Helena. 99.
» Johannes. 99.
- Fagerman, Anders Thoma-
sen. 99.
Falck, Erik. 46.
Falk. 84.
» W. 146.
Falk (Falck), Johannes. 99.
Falk (Falck), Lars. 99.
» Margeta. 99.
» Olavus. 99.
» Olof. 99.
- Falkenberg, Karl. 94.
Fant, Mich. 28.
Fellenius, Mårten. 99.
Feltström. 35.
Fick, Chat. 105.
Flach, C. G. 85.
» E. G. 85.
» S. A. 85.
- Flachsenia, Jacob. 31.
Flacksenia, Susanna. 31.
Fleming, Clas. 8.
» Herman. 9.
Florin, Paul. 99.
Folcker, Barbro Magdalena. 35.
» P. 35.
» Pehr. 35.
- Forbus, Catharina. 99.
» Clara. 99.
» Henricus. 99.
» Hinrich. 105.
» Johannes. 105.
» Lars. 99.
» Marg. 97, 99.
» Maria. 99.
- Forsell (Forselius), Johan. 99.
» Karin. 99.
- Forsman, Anna. 99.
» Carl. 99.
» Johannes. 99.
- Forssenwald, Anders. 38.
Forsström, Beata. 99.
» Laurentius. 99.
» Magdalena. 99.
» Simon. 99.
- Forsten. 28.
Franc, Cath. Marg. 34.
Franck, Anna Elisabet. 137.
» Johan. 137.
» Kasper. 137.
- Franck (Francken), Andreas. 99.
» Anna. 99.
» Johan. 99.
» Margeta. 99.
» Maria. 99.
» Nicolaus. 99.
» Nils N:son. 99.
- Frank. 34.
Frantzeen (Franseen, Fran-
sen), Cath. 99.
» Brita Chri-
stina. 99.
- Frantzeen (Franseen, Fran-
sen), Frantz. 99.
» Johannes. 99.
- Franzén, Johan. 105.
» M. H. 105.
» Zachris. 105.
- Fredrik den Store. 25.
Frese, Joachim. 102.
Fritz (Fritzen), Brita. 99,
» Reinh. 99.
- Fritz, Reinhold. 105.
Frosterus. 31.
» Catharina. 99.
» E. J. 105.
» Jacobus. 105.
» Magdalena. 99.
- Funck. 34.
Fundulus, Anna. 152.
Färnström, Maria. 99.
- G**adolæus, Hinric. 36.
Gædda. 11.
» Nils. 11.
Gallenius, Lars. 105.
Gamman, Isac. 99.
Gardell, Hans. 83.
» Nils. 83.
Gavelius, Pehr. 31.
Gedda-ätten. 12.
Gedda-ättens vapen. 19.
Gedda, Jon. 11.
» Nils. 11.
- von Gedda. 13.
(Gera), Georg Carlsson. 64,
Gestrinius, Olaus Erici. 36.
Gezelius, Johannes. 104.
Gillberg. 131.
Gisselkors, Christiern. 99.
» Maria. 99.

- Govenius (Govinius), Henrik Joh. 99.
 » Magnus. 99.
 » Margareta. 99.
 » Maria. 99.
- Grandel, Anne Cath. 99.
 » Isaac. 99.
- Granrot (Granroth, Graanroth), Anna. 100.
 » Brita. 100.
 » Gustaf. 100.
 » Maria. 100.
- Grass, Catharina. 137.
 » Gustaf, frih. 137.
- Grelsdotter, Anna. 98.
- Gripenberg, Johan Vilhelm. 45.
- Groen, Christina. 134.
- Gronovius, Nils. 100.
- Groop, Anna Vendela. 100.
 » Elsa. 100.
 » Esaias. 100.
 » Fredrik. 100.
 » Johan Henric. 100.
- Growth. 29.
- Gropman, M. C. 32.
- Grubb, Nicolaus Nicolai. 38.
 » Nils. 52.
- Grubbe. 36.
- Grå (Gråå), Anna Gertrud. 100.
 » Catharina. 100.
 » Gabriel. 100.
 » 105.
 » Margareta. 100.
- Grönfelt, Ingeborg. 136.
 » Lydick. 136.
- Gullberg, Hjalmar. 110.
- Gullström, Brita. 100.
 » Johan. 100.
- Gustaf Vasa. 125, 130, 155.
- Gustaf III. 110.
- Gustafsdotter, Anna. 3.
- Gustafsson-Berg. 84.
- Gyldenär, Arvid. 49.
- Gyllenecker, ätten. 132.
- Gyllengahm, Gab. 35.
- Gyllenhorn, Jon Olsson. 4.
- Gyllenkrook, Anders. 49.
- Gädda, Johan. 3.
 » Katarina Johansdotter. 3.
- Göthberg. 34.
- de Haan, Cath. Lucretia, 151.
- Hafman (Haffman), Brita. 100.
 » Elisabet. 100.
- Hafman (Haffman), Lars. 100.
 » Maria. 100.
- Hahr, August. 81.
- Hall. 29.
- » Eva Helena. 30.
 » Petter. 29.
- Hansdotter, Brita. 98.
 » Margareta. 33.
 » Maria. 97.
- Hasselquist, Fredrik. 40.
- Hastfer, Karl Johan. 50.
- Hastfer, gift Lidner. 50.
- Hatt, Anund. 1, 3.
 » Kristina Anundsdotter. 3.
- Hedräus, Johan. 100.
 » Martha Christina. 100.
- Heinricius. 29.
- Hellsing, Gabriel. 100.
 » Ingrid Maria. 100.
- Helsing, Olaus. 36.
 » Uno Olai. 36.
- Helsingius. 29.
- Henriksdotter, Elin (Elsa). 98.
 » Margeta. 97.
- Herlitz. 29, 84.
- Hierpe (Hierpe), Anna Christ. 100.
- Hildebrand, Emil. 55.
- von Hirschheijd Trautwetter, G. 138.
- von Hirschheijtt, Gustaf. 138.
- Hindrichson, Sigfred. 135.
- Hjærne, Jonæ. 49.
- Hjort, Lasse. 3.
- Hochschild, Karl. 146.
 » Karl F. L. 146.
- Hoffreen (Hoffrenius), Johan. 100.
- Hogstadh, Olof. 105.
- Hollender, Daniel. 100.
 » Eva Christ. 100.
 » Margareta. 100.
 » Petrus. 100.
 » Petter. 100.
- Holler. 34.
 » Cath. Dorothea. 34.
- Holm, Maria. 100.
- Holsteen (Holst), Johan. 100.
- Horn, Gustaf Vilhelm. 45.
- Hornæus, Samuel. 100.
- Hostenia, M. 33.
- Hult, Jonas Zacharias. 42.
- Hultin, Arvid. 49.
- Humerus, Lars Johansson. 54.
- Huss, Christina. 32.
 » Erik. 32.
- Huss, Johan Ersson. 32.
 » Olof. 32.
 » Petrus. 32.
 » Samuel Ersson. 32.
 » Wilhelm. 32.
- Hülphers, Abraham. 108.
- Hwittkell, Fr. 133.
- Hyttén-Cavallius, H. 46, 111.
- Hårleman, Johan. 32.
 » Margarita Charlotta. 32.
- Hägg, Elsa Margeta. 100.
 » Johan Pettersson. 100.
 » Johannes. 100.
- Hälkonen, Christina. 100.
- Häll, Petter. 100.
- Hällberg (Hälberg), Gerhard. 100.
 » Gerhard Gabr. 100.
 » Marg. Elisabet. 100.
 » Petrus. 100.
- Hällström, F. A. 105.
- Härpmannin, Maria. 100.
- Höjer, Sam. 33.
- von Hökerstedt. 84.
- Iccelius, Matthias Olavi. 43.
- Ichsell, Adolf. 43.
 » Jakob. 39.
- Ichzell, Olof. 43.
- Icken, Catharina. 100.
- Ignatius, Christina. 100.
- Ihre. 84.
- Ingemund i Thorp. 72.
- Isberg, Christ. 28.
- Jacobsdotter, Anna. 98.
- Jemse, Anna. 28.
 » Wilhelm. 28.
- Johan III. 3.
- Johannisdotter, Maria. 98.
- Johansdotter, Anna. 97.
 » Dorde. 104.
 » Gunhild. 1, 3.
- Johansson, Erik. 125.
- Jonæ, Torsten. 36.
- Jonædotter, Anna. 100.
- Jönisdotter, Cecilie. 2.
 » Märeta. 2.
- Kagg, Lars. 42.
- Karck, Beata. 100.
- Karlsson, Gustaf. 129.
 » Göran. 63.
 » Slake. 129.
- Kasch, Marcus. 28.

- Katarina, (Karl Bengtssons hustru). 63.
 Kaupman, se Cauppmann.
 Kemelin, Johannes. 100.
 » Matts. 100.
 Kempe, Jacob. 100.
 von Kempften, Abela. 54.
 Kiliander, Georg (Jöran) M:son. 100.
 » Jacobus. 100.
 » Martinus. 100.
 Kinberg, August. 47.
 Klinckowström, Rudolf Mauritz frih. med porträtt. 57.
 Klingberg, Salomon. 31.
 von Klodt, Gustaf Vilhelm. 138.
 von Klodt Trautwetter, G. W. 138.
 Klovensich, Henrik. 100.
 Klöfverblad, Anna. 28.
 Kneller. 81.
 Knutsdotter, Maria. 97.
 Knös, Anders. 52.
 Kolmodin. 84.
 Koræn, Gustaf Fredrik. 111.
 von Kothen. 34.
 Kraaft. 131.
 Krafft, Per. 79.
 Kranck, Elisabet. 100.
 von Krassow, Hedv. Charl. 124.
 Kristian IV. 50.
 Krok, Gertorn Olafsson. 2.
 » Olof. 3.
 Kronstråle, Mattias. 45.
 Krook, Anders. 49.
 » Bengt Magnus. 105.
 Krumb, Pael. 4.
 Kruse, Anna Charl. 113.
 Krüdener, Valentin Johan. 138.
 Krüger, Elisabet. 80.
 » Sofonias. 80.
 Kråko, Brita Thunædotter, 100.
 von Kurth. 135.
 Köhler. 84.
 Königsmarck, Aurora. 55.
 » Karl, grefve. 55.
 » Kat. Bengtsdotter. 3.
 » Krist. Bengtsdotter. 3.
 Könman, Anna Maria. 38.
 » Brita. 37.
 » Brita Cajsa. 34.
 » Catharina. 37.
 » Christina. 38.
 » Helena. 38.
 Könman, Jacob. 34, 37.
 » Peter. 37.
 » Sara. 31, 33, 37.
 Lafrensen, Niklas. 79.
 Lagerberg (Lagerbähr), Gabr. 101.
 » Petter. 101.
 Lagerberg, S. 132, 137.
 Lagerbielke, G. 120.
 Lagerborgska grafven. 105.
 Lagercrantz, Magnus. 37.
 Lagerfelt. 36.
 Lagergren, Helmer. 150.
 Lang, Charlotta. 105.
 » Claes. 101.
 » Elisabet. 101.
 » Hedvig Helena. 101.
 » Jacob. 105.
 » Judita. 101.
 » Petter. 101, 105.
 von Lang, Nils. 38.
 Lange, Margeta. 101.
 Larenson, Bengt. 129.
 Larsson, Troilius. 36.
 Lauræa, Susanna. 101.
 Laurelia, Er. 36.
 Leijoncrona, ätten. 133.
 Leijonhufvud, Karl K:son, frih. 107, 139.
 Leijonhufvud, Gustaf C:son, frih. 107.
 Leinberg, K. G. 50, 109.
 Lely, Pieter. 81.
 Lennartsson, Thorsten. 6.
 Leopold, Sigfrid. 49.
 af Leopold, Karl Gustaf. 49.
 Levertin, Alfr. 47, 48.
 Lewenhaupt, Adam. 55, 149.
 Lidman, Johan. 31.
 Lidner, f. Hastfer. 50.
 Lillbeck, Anna Elisabet. 101.
 » Carin. 101.
 » Christopher. 101.
 » Jacobus. 101.
 Limbach, Anna Marg. 133.
 » Johannes. 133.
 Lindberger, släkten. 50.
 von Lingen, Reinh. Joh., frih. 84.
 Linnaeus, Carolus. 79.
 von Linné, Carl. 51.
 af Linné, Carl. Porträtt. 80.
 Linné-porträtt. 78.
 Linnell, Karl Gustaf Theodor. 111.
 Lithovius, Beata. 101.
 » Brita. 101.
 » Christina. 101.
 » Elisabet. 101.
 Lithovius, Hedvig. 101.
 » Magdalena. 101.
 » Margareta. 101.
 » Margeta. 101.
 » Zachris. 101.
 Ljung. 131.
 Lohe, ätten. 133.
 Lohm, Anna. 101.
 Lovisa Ulrika. 25.
 Ludvigsson, Rasmus. 125.
 Lund. 34.
 » Anna. 101.
 » Anna Cath. 101.
 » Carl Johan. 101.
 » Johan (Jonas). 100.
 » Johan Jacob. 101.
 » Sara. 29.
 Lundersten. 28.
 Lundström, Herman. 52.
 Lythæus, And. Andersson. 105.
 Lång, Björn. 20.
 Läßler, L. Fr. 63, 155.
 Löndahl, Lina. 46.
 Löwen, Otto Wilh. 73.
 Maclean, Rutger, frih. 112
 von Majdel, Hedvig Helena. 101.
 Malm, Margareta. 29.
 Malmén, Anna. 30.
 Mannerfelt, Otto. 52.
 Mathlein. 101.
 Matilain (Mathilien) Anders. 101.
 » Johan. 101.
 » Laurentz. 101.
 » Margareta. 101.
 » O. H. 105.
 Matthiædotter, Brita. 101.
 Mattsson, Zachris. 101.
 Mattzdotter, Margeta. 101.
 von Mehlen, Bernt. 82.
 Meijerfelt, Joh. August. 94.
 Meinander, Olof. 28.
 Melander, Georg. 101.
 Meyer, E. 52.
 Molin, Erik. 52.
 Mollerus, Johan. 101.
 Morea, Katarina Gertrud, 80.
 Morfelt, Nils. 147.
 Muhl, Elisab. Maria. 132.
 Munk, Kristine. 50.
 Munck, Petrus. 52.
 Munck af Fulkila, ätten. 49.
 » Hans Jakob. 49.
 Munck af Sommernäs. 49.
 Muurman, Carin. 101.

- Muurman, Johannes. 101.
 » Lars J:son. 101.
 » Lars L:son. 101.
 » Margeta. 101.
 » Maria. 101.
 » Matthias. 101.
 Måneskjöld. 23.
 Månsdotter, Cecilia. 125.
 » Karin, vapen. 21.
 » Lisa. 100.
 Mårtensdotter, Carin. 97.
 Möllerhjelm. 84.
 Mörner af Tuna, Augusta Brita. 37.
- N**andelstedt. 35.
 » Eva. 35.
 Nenzelia. Cath. 36.
 Nervander, E. 50.
 Nilsson, Christer. 130.
 Neogard, Nils. 83.
 Niska, Anders Jacobson. 101.
 » Brita Andersdotter. 101.
 » Catharina. 101.
 » Elisabeth. 101.
 » Elisabet Jacobsdotter. 101.
 » Jacob Jacobson. 101.
 » Johan Henriksson. 101.
 » Johan Jacobson. 101.
 » Margareta Johansdotter. 101.
 » Maria Samuelsdotter. 101.
 Norby, Bengt. 82.
 » Bernt. 82.
 » Bertil. 83.
 » Henrik. 82.
 » Johan. 84.
 » Karl Erik. 84.
 » Karl Niklas. 84.
 » Karl Peter. 83.
 » Kristen. 83.
 » Nils Olofsson. 84.
 » Olof. 82, 83.
 » Olof Erik. 83.
 » Peder Bengtsson. 82.
 » Sören, ättlingar. 82.
 Nordencrantz, And. 44.
 Nordensvan, C. O. 146.
 Nordmann, Petrus. 49.
 Norlander, L. G. F. 46.
 Norn, Johan. 131.
 » Jonas. 130.
- Norrby, Karl. 84.
 Novander, Peter. 29.
 Nybleus, Maria. 101.
 Nygren, C. E. 146.
 Nylander, Anders Simons-son. 102.
 » Anna. 102.
 » Daniel Mattsson. 102.
 » Jacobus. 102.
 » Margeta Johansdotter. 102.
 » Simon. 102.
 Nyman, Petter. 102.
- O**beraigner, Ignatius. 152.
 Odén, K. G. 150.
 Odhner, Claes Teodor, m. portr. 61, 143.
 Ogle, lady. 55.
 Olai, Birgitta. 36.
 » Jonas. 36.
 » Nicolaus. 36.
 » Olaus. 36.
 » Uno. 36.
 Olivecrantz. 36.
 Olivecrona, Isac. 34.
 Ollongren, Friedrich. 102.
 » Gustaf. 102.
 » Olaus. 102.
 Ollonqvist, Hebbila. 136.
 Olofsdotter, Gunborg. 54.
 » Juliana. 103.
 » Maria. 102.
 Olsson, Nils. 4.
 » Per. 4.
 Ornulf. 20.
 von der Osten. 139.
 Oxenstierna. 112.
 Oxenstierna, Birgitta Christiernsdotter. 3.
 » Christiern Bengtsson. 4.
 » Elisabeth. 5.
 » Sten Kristersson. 126.
- P**ahl, Charlotta. 38.
 Pahlman (Palman, Palmman), Andreas. 102.
 » Brita. 102.
 » Henric. 102.
 Paldanus (Paldanius), Brita. 102.
 » Elisabeth. 102.
 » Helena Zachariasdot. 102.
 » Henric Samuelsson. 102.
- Paldanus (Paldanius), Jacobus. 102.
 » Sara. 102.
 Palm, Elsa. 102.
 af Palmsköld, Erik. 36.
 Palokangas, Pål. 105.
 Parment, Aniphas. 102.
 Pauli, Christ. 29.
 Pechlin, frih. 41.
 Pehrson, Johan 31, 33, 37.
 Peträus. 101.
 » Catharina. 102.
 Petré. 101.
 Petri, Ericus. 6.
 » Laur. 36.
 Pijhl, Brita. 102.
 Pijra, Lars. 105.
 Pilckar (Pilkar), Brita. 102.
 » Catharina. 102.
 » Daniel. 102.
 » Magdalena. 102.
 » Margareta. 102.
 » Martha. 102.
 Pilckar, Simon. 105.
 de Piles, Fortia, greffe. 130.
 Piper, Coenrad. 151.
 Pistolekors, Jöran. 136.
 Pistolhjelm, Peter. 136.
 Planting-Bergloo, Johan. 76.
 Planting-Gyllenboga, Claes. 76.
 » Claes Fredrik. 74.
 » Georg. 73.
 » Gustaf. 73.
 » Nils. 76.
 Posse, Carl Henrik, greffe. 88.
 » Göran Knutsson. 5.
 » Knut, frih. m. portr. 5.
 von Post, Arendt Fredrik. 75, 77.
 » Katarina Juliana. 77.
 » Wilh. Mauritz. 77.
 Pruteen, Johannes. 102.
 » Maria. 102.
 » Matthias. 102.
- R**aab, Adolf Fredrik. 45.
 » Carl Christian. 32.
 » Christina Magd. 32.
 von Radeke, ätten. 134.
 Rajahl, Jacob. 105.
 Rajaleen (Rajalen), Georg. 102.

- Rajaleen (Rajalen), Susanna Christina. 102.
 Ramsay, Dorot. Juliana. 132.
 › Jully. 49.
 Raselius, Maria Mattsdotter. 132.
 Ravalsson, Karl. 22.
 Reh binder, Otto Magnus. 45.
 Rehn (Reen), Magnus Samuelsson. 102.
 › Samuel. 102.
 Reinholdsdotter, Brita. 102.
 Renhjelm. 36.
 Reuterholm, G. A. 115.
 Reutter, Anna. 102.
 › Jacobus. 102.
 › Stephan. 102.
 Rhalamb, Laurentius. 46.
 Richman. 31.
 › S. E. 31.
 Riding, Christina. 30.
 Rinman. 34.
 Risler, Pehr. 35.
 › Pet. 35.
 Rogge, Kort. 126.
 Roll von Sautersleben. 53.
 Ronander, Carl. 83.
 › Tomas. 83.
 Roos, Hedv. Gustafva. 105.
 › Ture Jönsson. 128.
 von Rosen, A. P. grefve. 51.
 Rosendal, Maria. 29.
 Rosenstjerna, Edla Kristina. 77.
 › Märta Beata 77.
 Rosensvärd, Magnus Persson. 93.
 Roslin, Alexander. 79.
 Rosman, Holger. 55, 84.
 Rudbeck, Johannes, frih. 55.
 152.
 Rudbeckius, Nils. 36.
 Rudeen, Torsten. 49.
 Rudenschöld, ätterna. 49.
 Runell, Ericus Laurentii. 36.
 Rung. 131.
 Rungelius (Rungius), Abraham. 102.
 › Anna. 102.
 › Catharina. 102.
 › Jacob. 102.
 › Margareta. 102.
 Rutström. 41.
 Ruuth, Barthold. 37.
 › Catharina Gertrud. 102.
 › Charlotta. 37.
 › Gustaf. 37.
 › Gustaf Samuel. 38.
 › Johannes. 102.
 Ruuth, Nicolaus. 102.
 › Simon. 37, 102.
 Ryman, Isac. 37.
 Rålamb, Sigfried. 46.
 Råihä, Margareta Johansdotter. 102.
 de Röll, Maria Marg. Const. 151.
 Sadlen (?), Jöran. 105.
 Salander, Anders Pärsson. 102.
 › Anna Persdotter. 102.
 › Jacob. 102.
 › Maria Persdotter. 102.
 › Maria. 102.
 Saleen (Salleen), Abrah. 102.
 › Anna. 102.
 › Catharina. 102.
 › Johannes. 102.
 › Maria. 102.
 Sallinen, Carin Jacobsdotter. 102.
 Samzelius, Hugo. 52, 96.
 Sarlenius, Johan. 102.
 von Schantz, Beata Christ. 37.
 Scharijn (Scharin), Anders. 103.
 › Sven 103.
 Scherlin, Hedvig. 105.
 Schildt, Maria. 73.
 Schotterus. 36.
 von Schönleben, Joh. Bened., frih. 135.
 Schönström. 34.
 Schück, Henrik. 110.
 Sederholm, Alexander Magnus. 48.
 Sevon (Sewohn), Brita. 103.
 › Catharina. 103.
 › Isaacus. 103.
 › Johan J:son. 103.
 › Johannes. 103.
 › Margareta. 103.
 Sigfredsson, Claes. 136.
 › Hindrich. 136.
 Sigfridsson, Erik. 137.
 Silfverbögel, ätten. 135.
 Silfversköld, Nils. 54.
 Silfverstolpe, C. 59.
 Silfverström. 34.
 Sillman, Jacob. 103.
 Simming, Marcus. 36.
 Simonisdotter, Susanna. 104.
 Simonsdotter, Margeta. 103.
 Sinius, Anna. 103.
 › Elisabeth. 103.
 › Johan. 103.
 › Johannes. 103.
 › Nicolaus. 103.
 Sipelius, Anders. 103, 105.
 › Anders Jönsson. 103.
 › Anna. 103.
 › Georg. 103.
 › Jacobus. 103.
 › Johan. 103.
 › Jöran. 103.
 › Jöran Jöransson. 105.
 › Kirstin. 103.
 › Margeta. 103.
 › Maria. 103.
 Sjöstrand, Nils. 111.
 Sjöström, Carl. 47.
 Skeckta. 134.
 Slaveka, Märta Johansdotter. 129.
 Sneckenberg, Anna Maria. 37.
 › Brigitta. 31, 37.
 › Brita. 33.
 › Catharina. 37.
 › Christina. 37.
 › Jacob. 36, 37.
 › Johan. 36.
 Snellman, Anna Gertrud. 103.
 › Carl. 103.
 › Gerhardus. 103.
 › Johan. 103.
 Snoilsky, Carl, grefve. 59.
 Solinius, Christina. 103.
 › Simon. 103.
 Soolberg, Maria Sophia. 103.
 › Maria Sofia. 103.
 Sparre, Elin Nilsdotter. 4.
 › Peder Larsson. 94.
 Sparrman, Er. 32.
 Spolander, Catharina. 103.
 Sporman, Brita. 103.
 › Jacob. 103.
 › Simon. 103.
 Spörrf. 20.
 Staaff, Anna Magdal. 35.
 › Birgitta Christina. 35.
 › Christina. 35.
 › Eric. 36.
 › Justina. 35.
 › Pehr. 35.
 Stang, Nils. 72.
 Stangenberg, Staffan. 72.
 von Starensköld, Johan Elias. 138.

- von Starensköld-Trautwetter, J. E. 138.
 Steffansson, Nils. 71.
 Stenbock-Fermors, vapnet. 16.
 Stenbockska vapnet. 16.
 Stephani, Anna. 103.
 » Johan. 103.
 Steuchius, Math. 36.
 Stirn. 112.
 Stjerncreutz, Cath. Marg. 105.
 Stjernheim, Konrad Johan. 78.
 Stjernhök, Gustaf. 75.
 » Johannes Olai. 33.
 Stockenström. 34, 35.
 » And. 38.
 » Christ. Elis. 35.
 Stridbäck (Stridbeck), Elsa. 103.
 » Greta. 103.
 » Margareta. 103.
 Sträng, Maria. 103.
 Sture, Sten, d. ä. 125, 127.
 » Sten. 130.
 » Svante Nilsson. 125.
 Styfwerth, Margareta. 135.
 Ståhlberg, Gabriel. 103.
 Ståhlhjelm, ätten. 137.
 Sundel. 31.
 » Johan. 31.
 Sundenius. 38.
 Svärd, Jöns Hansson. 93.
 Swedberg. 34.
 Swedenmark, Katar. Charl. 50.
 Syra, Lars. 103.
 Tagsteen (Tåksten). 20.
 Tammeland, Maria. 103.
 » Samuel. 103.
 » Sara. 103.
 Tandefelt, Johan. 136.
 Tasseen, Brita. 103.
 von Taube, släkten. 148.
 Tecklean, Anna. 134.
 Tegmon. 35.
 Tersera, Sara Jönsdotter. 33.
 Terserus, Jöns. 36.
 Tessin, Carl Gustaf. 52.
 Testleff. 28.
 Theet, Henric. 36.
 Thomasdotter, Anna. 102.
 von Ticknitz, Anna Marg. 135.
 Tirelius, Johan. 105.
 Toll, Hans. 148.
 » Karl Fredrik. 50.
 Tomasdotter, Anna. 137.
 Toppelius, Christoph. 103.
 » Jacob. 103.
 Torstensson, Gustaf Adolf, greve. 52.
 Tott, Erik Åkesson. 126.
 » Ingeborg Filipdotter. 128.
 » Ingeborg Åkesdotter. 126.
 » Märta. 126.
 Towunger, Bisi. 1.
 von Trautwetter, ätten. 137.
 Troilia, Anna. 36.
 » Elisabeth. 36.
 » Ernfred. 36.
 » Greta. 36.
 » Gunborg. 36.
 » Sara. 36.
 Troilius, Uno. 36.
 Trolle, Arvid. 125.
 » Erik. 129.
 » Erik Arvidsson. 128.
 » Gustaf. 129.
 Trolle-vapnet. 18.
 Tuderus, Andreas. 103.
 » Brigitta Jacobsdotter. 103.
 » Brita Christ. 103.
 » Carolus. 103.
 » Christina Jacobsdotter. 103.
 » Daniel. 103.
 » Gabriel. 103.
 » Hedvig. 103.
 » Jacobus. 103.
 » Johannes. 103.
 » Sigfridus. 103.
 Tullberg, Tycho. 80.
 Turckholm, Elisabeth. 103.
 » Johan. 103.
 » Jonas. 103.
 » Maria. 103.
 » Zacharias. 103.
 Törne, Nils Hansson. 54.
 Törnstedt, Olaus Magn. 103.
 » Olof. 103.
 Ubbman, Anna. 29.
 Uggla, Torsten. 110.
 Uhlbom (Uhlbohm), Jacob. 104.
 » Sara Jacobsdotter. 104.
 Uhlbrandt (Uhlbrand), Brita. 104.
 » Erik. 104.
 Uhlenius, Maria Jönsdotter. 104.
 Uhlgren, Anna. 104.
 » Elisabeth. 104.
 » Margareta. 104.
 » Simon. 104.
 Uhlholm, Anders. 104.
 » Susanna. 104.
 Uhr, Anna. 37.
 » Anders. 37.
 Ulander (Uhlander), Cath. 104.
 » Elisabetha Mattsdotter. 104.
 Ulbegius, Zacharias. 105.
 Ulf. 20.
 » Birgitta Knutsdotter. 3.
 » Gotskalk Arundsson. 4.
 » Kerstin Gotskalksdotter. 4.
 » Knut Bengtsson. 3.
 Ulfsson af Tofta, Karl. 69.
 Unonis, Brita. 36.
 » Ernfred. 36.
 Vasa, Johan Kristerson. 128.
 Vestberg, Carl H. 38.
 von Volckersahm, Barbara Hedvig. 138.
 Wachtmeister, Agnes Christina. 54.
 » A. G. 54.
 » C. A., greve. 51.
 Wacklin (Wacklijn, Wackelin), Anna. 104.
 » Elisabetha. 104.
 » Helena. 104.
 » Jacobus. 104.
 » Michael. 104.
 » Mårten. 104.
 » Zachris Michelson. 104.
 Wacklin, Zachris Ephraimsson. 105.
 von Walcker, Anna Marg. 134.
 Wallensteen, J. A. 55.
 Wallman, Hans. 104.
 Wallrave, Anna Cath. 38.
 » Anna Christ. 37.
 » Brita. 37.
 » Catharina. 37.
 » Georg. 37.
 » Helena. 38.
 » Herman. 37, 38.
 » Jacob. 37.
 » Johanna Sofia. 37.
 » Jöran. 38.

Wallrave, Pehr. 38.	Westman, Gabriel. 104.	Wrangel, Erik, frih. 40.
Wargentín, släkten. 28.	» M. D. Johan. 33.	Wrangel, F. U. grefve. 55,
Wasell, Joh. 36.	» Margeta. 104.	60, 146.
Wattrang, Barbro. 104.	» Olaus. 104.	
» Jean Gustaf. 53,	» Olof Olofsson.	
151.	104.	
» Johan Jacob. 53.	Wickman, Johannes. 104.	Ziervogel, Sam. 37.
» Maria Constantia.	» Magdalena. 104.	Zöge von Manteuffel. 44.
53, 151.	» Magnus. 104.	
» gren af släkten.	» Margareta. 104.	
151.	Willemsens, Maria Katar.	Åhs, Gustaf. 104.
Wedman, Anna Maria. 104.	78.	» Johannes. 104.
» Henric. 104.	Wingeflycht, Paul. 37.	Åkerhielm, Erik. 110.
Weider, Ol. 35.	Wirseen, Per Fredrik. 111.	
Wermcrantz, E. 52.	Witfoth, Joachim. 28.	
Werner, K. F. 49, 50, 51, 52.	» Magdalena. 28.	
Wenänen, Elisabet Stephans-	Witterus, Fredrik. 133.	Östman, Elisabet. 104.
dotter. 104.	Wittmack, Claes. 134.	» Johannes. 104.
» Maria Johansdot-	Wittrock, Veit Brecher. 51.	» Thomas Johans-
ter. 104.	Wolffeldt, Otto Magnus. 77.	son. 104.

